

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет економіки та управління
Кафедра бізнес-економіки та підприємництва

Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність 051 «Економіка»
Освітньо-професійна програма «Бізнес-економіка»
Заочна форма навчання

**КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА
МАРТИНЮК ВЕРОНІКИ ВІТАЛІЇВНИ**
на тему «ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ВИКОРИСТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА»

*Робота виконана з дотриманням основних принципів та фундаментальних
цінностей академічної доброчесності _____ Вероніка МАРТИНЮК*

Науковий керівник:
канд. екон. наук, доц.
Галина ЯМНЕНКО

Робота допущена до захисту в ЕК «__» _____ 20__ р. протокол No __

Зав. кафедри бізнес-економіки
та підприємництва,
докт. екон. наук, проф.

Інна РЄПІНА

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1. Сутність інвестиційної потенціалу підприємства та особливості його формування.....	6
1.2. Методи оцінювання ефективності використання інвестиційного потенціалу підприємства.....	17
1.3. Стратегії управління інвестиційним потенціалом агропромислового підприємства.....	25
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПОТОЧНОГО СТАНУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	31
2.1. Загальна характеристика ТОВ «Тімак Агро Україна» та ринку його функціонування.....	31
2.2. Аналіз фінансово-економічних показників діяльності компанії.....	43
2.3. Оцінка ефективності використання інвестиційного потенціалу на підприємстві.....	47
РОЗДІЛ 3. ПРОПОЗИЦІЇ З ПОКРАЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	60
3.1. Розгляд пропозицій з покращення ефективності використання інвестиційного потенціалу компанії.....	60
3.2. Оцінка запропонованих заходів з підвищення ефективності використання інвестиційного потенціалу підприємства.....	65
ВИСНОВКИ.....	74
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ.....	77
ДОДАТКИ.....	81

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасні умови функціонування вимагають від підприємств постійного підтримання відповідного конкурентного рівня та розроблення ефективних стратегій розвитку. Реалізація стратегічних та тактичних планів вимагає ефективного використання наявного інвестиційного потенціалу підприємства, що дозволить виявити власні можливості для досягнення цілей, та залучення необхідних інвестиційних ресурсів ззовні.

Несприятливий інвестиційний клімат в країні та низька інвестиційна привабливість підприємств, особливо в сфері агробізнесу, не сприяють нарощуванню інвестиційного потенціалу, в той же час це вимагає від підприємств більш ефективного використання наявного. Для аграрного сектору притаманний високий рівень ризику, що пов'язаний із залежністю результатів виробничої діяльності від погодних умов; значним коливанням цін на матеріальні ресурси та готову продукцію та іншими факторами. Багато підприємств агробізнесу відчують нестачу кваліфікованих кадрів, які володіють знаннями та навичками в сфері управління інвестиціями. На сьогодні частина інвестицій використовується нерационально, що призводить до низької віддачі від вкладень. Простежується недосконалість системи моніторингу та контролю за використанням інвестиційних ресурсів. Від ефективності використання інвестиційного потенціалу залежать рівень організації операційних процесів, технічна оснащеність виробництва основними засобами, можливості використання новітніх технологій, вирішення соціальних та екологічних проблем. Виявлення особливостей формування інвестиційного потенціалу підприємства дозволить створити основу для ефективного управління ним. Тому питання підвищення ефективності використання інвестиційного потенціалу підприємств є важливим та актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питання ефективного формування та використання інвестиційного потенціалу присвячено

значна кількість наукових праць відомих вітчизняних та зарубіжних авторів, таких як: Д. С. Аранчій, І. В. Бланк, О. М. Бородіна, В. В. Вітлінський, П. І. Гайдучий, В. М. Геєць, А. А. Пересада, О. І. Рогач, Л. Г. Сіпайло, О. Д. Вовчак, І. П. Мойсеєнко, Г. В. Козаченко, А. С. Музиченко та інші.

Метою дослідження є розробка та обґрунтування пропозицій з підвищення ефективності використання інвестиційного потенціалу ТОВ «Тімак Агро Україна».

Відповідно до поставленої мети визначено наступні завдання дослідження:

- розглянути сутність інвестиційного потенціалу підприємства та особливості його формування;
- дослідити методи оцінювання ефективності використання інвестиційного потенціалу підприємства
- визначити основні чинники, що впливають на формування інвестиційного потенціалу;
- оцінити ефективність використання інвестиційного потенціалу досліджуваного підприємства;
- виявити можливості підвищення інвестиційної активності у ТОВ «Тімак Агро Україна»;
- обґрунтувати шляхи покращення, формування та використання інвестиційного потенціалу в умовах ринкової економіки;

Об'єктом дослідження є процеси забезпечення ефективності використання інвестиційного потенціалу та механізм його формування на підприємстві у сучасних умовах господарювання.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та прикладних питань щодо формування та використання інвестиційного потенціалу на підприємстві.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, а саме: системний та монографічний метод - при вивченні сутності інвестиційного потенціалу; абстрактно-логічний - при проведенні теоретичних узагальнень, формування висновків; методи

фінансово-економічного аналізу - при дослідженні динаміки, структури та результативності діяльності підприємства; інструменти стратегічного аналізу - PEST та SWOT- аналіз - при виявленні зв'язків, тенденцій та закономірностей при аналізі окремих масивів даних.

Практичне значення отриманих результатів. Результати роботи можуть бути використані для підвищення ефективності використання інвестиційного потенціалу ТОВ «Тімак Агро Україна».

Інформаційна база дослідження. При написанні роботи використовувались матеріали періодичних видань, наукові праці зарубіжних і вітчизняних авторів, нормативно-правові акти з питань реалізації інвестиційної діяльності, формування інвестиційної стратегії на підприємстві, матеріали Державної служби статистики України, вітчизняна і зарубіжна монографічна література, матеріали міжнародних конференцій, Інтернет ресурси, фінансова та управлінська звітність ТОВ «Тімак Агро Україна».

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 80 сторінок, містить 14 рисунків і 24 таблиці.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 **Сутність інвестиційної потенціалу підприємства та особливості його формування**

Однією із найважливіших та складних проблем на сучасному етапі розвитку підприємств аграрної сфери є активізація інвестиційної діяльності, оскільки одним із основних джерел формування та розвитку підприємств є інвестиції. Саме інвестиційна діяльність визначає умови економічного розвитку. Інвестування торкається глибинних засад господарської діяльності, визначаючи процес економічного зростання у цілому. В сучасних умовах компанії працюють не на повну потужність, зменшуються обсяги виробництва, скорочується чисельність персоналу, накопичується заборгованість по заробітній платі. Таки умови середовища спонукають підприємства активно та ефективно використовувати власний потенціал, в тому числі і інвестиційний.

Більшість дослідників розглядають потенціал підприємства як його джерела, що спрямовані на досягнення певної мети в його діяльності. Потенціал підприємства складається із значної кількості складових, до яких відносяться об'єктні (виробничий, фінансовий, інвестиційний потенціали) і суб'єктні (маркетинговий, науково-технічний, інформаційний). Усі складові потенціалу підприємства тісно перетинаються між собою, проте максимально можливе виявлення і використання резервів по кожному з напрямків є поштовхом розвитку підприємства в цілому.

В сучасній літературі слово «потенціал» тлумачиться як засоби, запаси, джерела, які можуть бути використані [1]. Сутність терміну «потенціал» розкривається через три взаємопов'язані та взаємозалежні ознаки. Перша - це

його зміст: засоби, запаси, ресурси. Друга - це здатність, можливість та необхідність мобілізації цих ресурсів, засобів. А третя - це мета, ціль мобілізації і використання вищезазначених ресурсів. Важливим є «інвестиційний потенціал», оскільки саме інвестиційні можливості підприємства забезпечують йому розширене виробництво. Поняття «інвестиційний потенціал» досліджувалося в багатьох літературних джерелах, проте вчені не прийшли до єдиної думки і точного визначення цієї економічної категорії.

Інвестиційний потенціал як економічну категорію науковці почали вивчати у 1970-х роках 20 століття. Тоді інвестиційний потенціал переважно ототожнювався з ресурсами та виділялася його основна складова - інвестиційні ресурси. Наприкінці 1980-х років під інвестиційним потенціалом почали розуміти не лише кількість ресурсів (та їх нагромадження), а й здатність економічної системи та її окремих суб'єктів використовувати ці ресурси [28]. Отже, при першому підході досліджувалось формування інвестиційного потенціалу, то другий підхід сконцентрувався на його реалізації. Сучасне трактування інвестиційного потенціалу відображає особливості взаємодії інвесторів та реципієнтів інвестицій стосовно використання джерел довгострокового прогресивно спрямованого розвитку в окремо визначеному господарському середовищі [30].

У сучасних теоретичних і прикладних наукових джерелах інвестиційний потенціал аналізується як:

- ресурсний потенціал інвестиційної діяльності - сукупність інвестиційних ресурсів і можливостей суб'єктів господарювання, галузей, регіонів, національної економіки [1; 2].

- організаційно-управлінський потенціал інвестиційної діяльності - необхідний обсяг залучених інвестицій, який може бути використаний для створення нового або розширення існуючого виробничого потенціалу, здатність використовувати і спрямовувати розвиток виробничих потужностей, людського потенціалу, створення об'єктів та установ виробничої і соціальної інфраструктури [3];

- потенціал інвестиційної привабливості об'єктів, на думку П. Віблій та А. Блавт, в сучасний український період найбільший потенціал інвестиційної привабливості мають оборонна промисловість, сільське господарство, промислове виробництво, інноваційні технології, металургія та металообробка, фармацевтика, природні ресурси, деревообробна та меблева промисловість [4].

Оскільки поняття інвестиційного потенціалу підприємств є багатоаспектним, необхідним є, по-перше, поєднання різних підходів до його визначення; по-друге, аналіз внутрішніх і зовнішніх можливостей, умов і факторів, що впливають на його формування, реалізацію та розвиток; по-третє, розкриття стратегічного та оперативного потенціалу інвестиційної діяльності та інвестиційного розвитку підприємства. необхідне. [35].

Економічна категорія «інвестиційний потенціал підприємства» вивчалася багатьма вітчизняними та закордонними вченими. Основні підходи до визначення сутності цього поняття та його основних характеристик систематизовано у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 - Систематизація визначень поняття "інвестиційний потенціал підприємства"

Автор	Трактування
Алчіан А. [5]	впорядкована маса фінансових, технічних і трудових ресурсів, які направляються в економіку і забезпечують розширення її можливості вирішувати проблеми соціального розвитку
Бережна І.Ю. [3]	динамічна сукупність власних інвестиційних ресурсів та зовнішніх інвестиційних ресурсів, що перебувають у розпорядженні підприємства та можуть бути задіяні в інвестиційній діяльності за певних умов задля досягнення його стратегічних і тактичних цілей у майбутньому, включаючи при цьому стан і характеристики макроекономічного середовища, в якому функціонує підприємство
Гриньова В.М., Коюда О.П. [8]	інвестиційні можливості ведення, підтримки чи збереження чого-небудь, або ж можливість вкладення капіталу з метою наступного його збільшення
Ємельянов О., Цейтлін І., Зіланов Ю. [12]	здатність інвестиційного потенціалу виконувати функцію об'єкта вкладення інвестиційних ресурсів, даючи при цьому достатній рівень ефективності такого вкладення з паралельним додержанням припустимого ступеня інвестиційного ризику.

Продовження таблиці 1.1

Єпіфанова І. Ю., Бардадин О. А. [14]	впорядкована сукупність наявних ресурсів (фінансових, майнових, виробничих і кадрових) та можливість розвитку підприємства, завдяки мобілізації внутрішніх та зовнішніх інвестиційних коштів для досягнення стратегічних та тактичних цілей підприємства через механізм інвестування.
Заїка С.О. [16]	сукупність прихованих інвестиційних ресурсів, джерел, можливостей, засобів, запасів, які під впливом зовнішніх або внутрішніх факторів інвестиційного середовища формуються і починають взаємодіяти між собою для вирішення поставлених стратегічних завдань в результаті інвестиційної діяльності підприємства.
Зудова І.Ю. , Щигольова А.В. [17]	можливість підприємства вкладати кошти в матеріально-речовинні й особисті чинники виробництва для забезпечення умов нормального відтворення й одержання прибутку.
Кучерук Г.Ю., Вовк О.М. [22]	організована сукупність наявних економічних можливостей, які створюють умови для розвитку та реалізації стратегічних та тактичних цілей підприємства в сфері інвестиційної діяльності; сукупність необхідних ресурсів і можливостей для здійснення інвестиційної діяльності й досягнення цілей розвитку підприємства
Макух Т.О [23]	сукупність наявних матеріальних та нематеріальних, трудових та організаційно-управлінських ресурсів підприємства, що характеризують його спроможність прийняти та освоїти інвестиційні кошти
Мягких І.М. [27]	можливості щодо формування та відновлення основних фондів з метою забезпечення необхідного рівня конкурентоспроможності робіт та послуг
Нечитайло У.П. [5]	здатність досягти бажаного результату через реалізацію та управління інвестиційними можливостями, що містяться в інвестиційних ресурсах
Сабліна Н.В. [29]	сукупність економічних ресурсів, що можуть бути мобілізовані суб'єктом господарювання та як можливості підприємства використовувати ці ресурси для досягнення стратегічної мети
Федонін О.С. [34]	головна складова фінансового потенціалу, розуміючи під ним можливості для здійснення простого і розширеного відтворення
Черняєва А. О., Суховєєв О. В. [35]	це не тільки сукупність інвестиційних ресурсів і можливості їх ефективно реалізувати в господарському процесі, а й зовнішні та внутрішні чинники й умови їх залучення та оптимального використання; це його стратегічні та оперативні моделі
Юхновський І.В. [38]	система фінансових, трудових, технічних ресурсів, що забезпечують інвестиційну привабливість економіки та виражають здатність до інвестування та до абсорбції капіталу з метою задоволення потреб розширеного відтворення.

Джерело: сформовано самостійно

Узагальнюючи підходи до визначення сутності інвестиційного потенціалу підприємства, можна виділити три основні підходи: ресурсний, цільовий (або відтворювальний) та результативний.

Ресурсний підхід зазвичай фокусується на наявних у підприємства матеріальних, нематеріальних, трудових, фінансових, інформаційних,

організаційно - управлінських ресурсах, які вкладаються в інвестиційні проекти з метою отримання прибутку та інших інвестиційних вигод [13].

За джерелами формування інвестиційні ресурси підприємств включають:

- власні ресурси, що формуються за рахунок внесків роботодавців, прибутку підприємства та амортизаційних відрахувань;
- позикові ресурси, що залучаються шляхом отримання різних видів кредитів або випуску чи емісії облігацій;
- залучені ресурси, що формуються за рахунок коштів, вкладених сторонніми інвесторами в інвестиційні проекти підприємства, від продажу акцій отриманих коштів тощо. [3].

Відповідно до цільового або відтворювального підходу інвестиційний потенціал визначається як сукупність ресурсів, призначених для довгострокового інвестування з метою досягнення мети відтворення господарської діяльності підприємства.

Цільовий підхід передбачає визначення:

- потенціалу інноваційної діяльності як сукупності практичних дій підприємства щодо реалізації інвестицій з метою досягнення максимально можливого інвестиційного ефекту (економічного, соціального, екологічного тощо);
- забезпечення інвестиціями економічних процесів простого та розширеного відтворення бізнесу, шляхом визначення потенціалу інвестиційного розвитку, що характеризується комплексним удосконаленням інвестиційної функції компанії.

Представники результативного підходу основну увагу зосереджують саме на результативності діяльності підприємства.

Найбільш повно визначає сутність інвестиційного потенціалу підприємства цільовий підхід. Інвестиційний потенціал має вирішальне значення для забезпечення економічного зростання підприємств і відіграє важливу роль у розвитку інших його потенціалів (виробничого, інноваційного, фінансового, маркетингового тощо) через інвестиційну діяльність.

На думку Зудова І. Ю. та Щиголєва А. В., інвестиційний потенціал підприємства доцільно розглядати через призму трьох основних аспектів:

- спроможність реалізовувати інвестиційні проекти;
- бути привабливим для інвесторів, тобто здатність залучати зовнішні інвестиційні ресурси;
- можливість здійснювати фінансове інвестування як додаткове джерело прибутку [17].

Виходячи з дослідження сутності інвестиційного потенціалу підприємства його структуру можна представити наступним чином (рис. 1.1).

Рисунок 1.1 - Структура інвестиційного потенціалу підприємства [16]

Такий підхід до відображення структури інвестиційного потенціалу підприємства розглядає його як комплекс взаємопов'язаних чинників зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства, дозволяє виявити тенденції формування складових чинників та ступінь їх впливу на інвестиційний потенціал, а також виявити сильні та слабкі сторони підприємства в інвестиційній сфері, розглядати напрями ефективного формування та реалізації інвестиційного потенціалу.

Дослідження інвестиційного потенціалу підприємства засновані на поєднанні різних підходів до визначення його сутності та структури, умов та джерел формування, здатностей та максимально можливих результатів розвитку суб'єктів господарювання при його повному та ефективному використанні. В контексті системного та структурно-функціонального підходів сформовано модель інвестиційного потенціалу підприємства (рис. 1.2.).

Рисунок 1.2 - Модель інвестиційного потенціалу підприємства [35]

Відповідно до наведеної моделі, інвестиційному потенціалу як сукупності ресурсів, можливостей і здатностей підприємства до забезпечення інвестиційних бізнес-процесів у поточному та довгостроковому періодах, притаманні наступні характеристики:

1) системність - поєднання взаємопов'язаних структурних елементів, від їх збалансованості та загальної спрямованості яких залежить досягнення ефективності бізнес-процесів підприємства та ступінь реалізації економічного

потенціалу та його складових (виробничого, фінансового, ринкового, науково-технічного, інноваційного потенціалів тощо).

2) поліструктурність - наявність власної структури у складових інвестиційного потенціалу: ресурсний потенціал формується з власних, запозичених, залучених коштів та ресурсу інвестиційної привабливості бізнесу; результативний потенціал характеризується економічним, соціальним, екологічним ефектами; функціонально-цільовий потенціал включає потенціал інноваційної діяльності, функціями якого є ресурсне забезпечення інвестиційних проєктів;

3) синергія - використання інвестиційного потенціалу забезпечує підприємству синергетичний ефект від використання ресурсів та можливостей як у бізнес-процесах інвестиційної, так і в інших видах операційної діяльності підприємства;

4) динамічність та розвиток - змінюваність, трансформація, удосконалення, оптимізація відповідно до цілей підприємства та змін зовнішнього середовища;

5) керованість - формування, накопичення, розвиток інвестиційного потенціалу є комплексним об'єктом інвестиційного менеджменту підприємства;

6) багатоаспектність - класифікація інвестиційного потенціалу за джерелами формування (зовнішній і внутрішній потенціали інвестицій), за організаційною спроможністю підприємства; за цілями (стратегічний та оперативний), за стадіями інвестиційного циклу [12].

Серед основних елементів інвестиційного потенціалу підприємства більшість вчених виділяє наступні складові: фінансовий потенціал, майновий потенціал, кадровий потенціал та виробничий потенціал [13].

Під фінансовим потенціалом розуміють сукупність фінансових ресурсів, які за рахунок ефективного та раціонального використання дають можливість підприємству досягти максимально можливого фінансового результату шляхом отримання прибутку, досягнення поставлених цілей своєї діяльності, використовуючи наявні власні ресурси та залучаючи додаткові кошти на найбільш вигідних для підприємства умовах. [16].

Майновий потенціал розглядається як сукупність ресурсів, контрольованих підприємством у результаті минулих подій, активних у матеріальній, нематеріальній та фінансовій формах, від використання яких, як очікується, підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди [17].

Кадровий потенціал - це сукупні трудові можливості підприємства, наявні сьогодні та очікувані в майбутньому, що характеризуються наявністю на підприємстві компетентних кадрів, їх освітнім і професійно-кваліфікаційним рівнями та іншими якісними характеристиками [18].

Під виробничим потенціалом слід розуміти можливості підприємства виробляти певний асортимент конкурентоспроможної продукції за рахунок найбільш ефективного використання своїх виробничих ресурсів і компетенцій (колективних знань, досвіду та сукупності компетенцій учасників виробничого процесу) [19].

Інвестиційний потенціал є комплексним поняттям, що охоплює наявну сукупність ресурсів (фінансових, майнових, кадрових і виробничих) за рахунок яких досягається розвиток підприємства, через акумуляцію внутрішніх та зовнішніх інвестиційних коштів для досягнення стратегічних та операційних цілей підприємства через реалізацію механізму інвестування.

Реалізація інвестиційного потенціалу підприємства передбачає виконання наступних умов [12]: наявності достатнього власного капіталу для забезпечення ліквідності та фінансової стійкості; можливості залучення капіталу в обсязі, необхідному для реалізації ефективних інвестиційних проектів; ефективності (рентабельності) вкладеного капіталу; наявності ефективного фінансового менеджменту, що забезпечує прогнозованість поточного і майбутнього фінансового стану.

Складність управління інвестиційним потенціалом підприємств обумовлена впливом різноманітних чинників. Дослідники використовують різноманітні підходи щодо групування чинників, що мають вплив на інвестиційний потенціал підприємства (рис. 1.3).

До внутрішніх чинників відносять: розмір діяльності підприємства, його організаційно-правову форму, стадію життєвого циклу, на якій перебуває підприємство, структуру активів, фінансовий стан, політику розподілу прибутку, кредитний рейтинг, амортизаційну політику, кваліфікованість управлінського персоналу, наявність зв'язків із фінансовими установами, ділову репутацію тощо.

Групу зовнішніх чинників формують стан розвитку національної економіки, політична стабільність, рівень інфляції та доходів населення, податкова політика, розвиненість банківського сектору та інших фінансових установ, облікова політику Національного банку України, рівень розвитку ринку фінансових посередників тощо.

Рисунок 1.3 - Чинники формування інвестиційного потенціалу підприємства [28]

За об'єктивністю виникнення та впливу на інвестиційний потенціал підприємств розрізняють об'єктивні, об'єктивно-суб'єктивні та суб'єктивні

чинники. Об'єктивні, відповідно, пов'язані із зовнішнім середовищем і не піддаються впливу з боку підприємства. Об'єктивно - суб'єктивні є особливими факторами, які впливають на рівень інвестиційного потенціалу в конкретній галузі. Фактори цієї групи діють на більш високому рівні, ніж рівень підприємства, але всі вони базуються на вимогах і потребах галузі і тому можуть вважатися частково регульованими з боку підприємства. Остання група чинників є внутрішньою і діє на рівні конкретного підприємства. Це передбачає можливість впливу з боку управлінського персоналу [8].

З одного боку, інвестиційний потенціал підприємства є результатом використання його потенційних можливостей, а з іншого - це фактор подальшого саморозвитку підприємства.

Сучасна практика розглядає три основних варіанти формування інвестиційного потенціалу підприємства.

Перший варіант застосовується, коли превалюють внутрішні негативні чинники, а зовнішнє середовище є сприятливими. Формування інвестиційного потенціалу здійснюється за рахунок оптимізації бізнесу підприємства, причому незалежно від зовнішньої кон'юнктури. Така ситуація характерна для країн зі сприятливим інвестиційним кліматом, коли наявні інвестиційні можливості реалізуються достатньо швидко, а інвестиційний потенціал, помірний.

Другий варіант відповідає стану, коли переважають зовнішні негативні фактори, а внутрішні є сприятливими. За рахунок поліпшення інвестиційного клімату відбувається реалізація інвестиційного потенціалу, хоча інвестиції досить ризиковані. Інвестиційний потенціал може досягти значних розмірів за умов стабільності зовнішнього середовища. Інвестори пристосовуються до таких умов функціонування, мають певні переваги та функціонують в режимі найбільшого сприяння від державних органів.

Найбільш ризикований та несприятливий третій варіант, коли формування інвестиційного потенціалу підприємств відбувається в несприятливих внутрішньому та зовнішньому середовищі. У цьому випадку інвестиційний

потенціал може досягти великих показників, але капіталовкладення при цьому вкрай ризиковані (контрагенти намагаються утримуватися від інвестування).

Кожне підприємство прагне працювати в сприятливих внутрішніх та зовнішніх умовах. Це дозволило б підприємству здійснювати інвестиційну діяльність та реалізовувати інвестиційні проекти з мінімальним ризиком та бути привабливим для інвесторів. Проте це ідеалістична ситуація, адже в сучасних економічних реаліях завжди присутні чинники сприятливого та дестабілізуючого впливу. Відповідно до співвідношення чинників з обох груп приймаються рішення щодо доцільності інвестування та формування інвестиційного потенціалу проекту або підприємства.

1.2 Методи оцінювання ефективності використання інвестиційного потенціалу підприємства

Для потенційних інвесторів та суб'єктів господарювання важливо мати чітку картину щодо ефективності функціонування підприємства з урахуванням усіх його напрямів діяльності, насамперед інвестиційні та фінансові результати.

Реалізація інвестиційного потенціалу передбачає виконання підприємством таких умов: наявність власного капіталу достатнього для виконання умов ліквідності та фінансової стійкості, можливості залучення капіталу в обсязі, необхідному для реалізації ефективних інвестиційних проектів, рентабельність вкладеного капіталу, наявність ефективної системи управління фінансами, що забезпечує прогнозованість поточного і майбутнього фінансового стану [1].

Основним стимулом для розвитку підприємств є турбулентність зовнішнього середовища, яка змінює вектор розвитку підприємства. Тому інвестиційний потенціал підприємства виступає резервом розвитку підприємства. Інвестиційний потенціал доцільно розглядати на основі процесного підходу, який

одночасно дозволяє виявити можливості, оцінити доцільність їх реалізації, визначити оптимальний результат для підприємства та оцінити рівень використання виявлених можливостей.

Метод оцінки інвестиційного потенціалу підприємства - це спосіб, що використовується в процесі оцінки інвестиційного потенціалу підприємства і спрямований на отримання конкретного результату [8].

Оцінка інвестиційного потенціалу підприємства передбачає використання системи показників, що залежать від моделі формування потенціалу та враховують її динамічний розвиток. Оцінка інвестиційного потенціалу може бути як інтервальною, так і сукупною, за період відтворення інвестиційного потенціалу. Аналіз літературних джерел дозволяє визначити основні методичні принципи оцінки інвестиційного потенціалу, а саме:

системності - процес оцінки повинен бути заснований з урахуванням того, що потенціал є складною системою;

узгодженості - визначає необхідність взаємопов'язувати окремі етапи процесу оцінки, узгодження між собою показників, що використовуються у процесі оцінки;

варіантності - визначає необхідність отримання декількох варіантів значення потенціалу;

оптимальності - визначає вибір найкращого з можливого, тобто максимальних можливостей;

комплексності - розглядає всі складові потенціалу в їх взаємозв'язку та згідно з іншими процесами та явищами;

адекватності - визначає те, що оцінка повинна відповідати суті поняття, а також відображати існуючу реальність;

ефективності процесу оцінки - визначає необхідність перевищення економічного ефекту над витратами на проведення оцінки [2].

Складність оцінювання величини інвестиційного потенціалу підприємств полягає, зокрема, в тому, що на цю величину прямо або опосередковано впливають різноманітні чинники, що характеризують:

- організаційно-технічний рівень виробництва;
- фінансовий стан підприємства;
- галузеві особливості підприємства;
- перспективи розвитку суб'єкта господарювання;
- параметри продукції підприємства.

Здійснення оцінки інвестиційного потенціалу підприємства передбачає використання певного алгоритму дій, що включає в себе наступні етапи: оцінка фінансово-господарської діяльності підприємства, оцінка формування, оцінка реалізації та оцінка ефективності реалізації інвестиційного потенціалу підприємства (рис. 1.4).

Рисунок 1.4 - Алгоритм оцінки та вибору підходу до управління ІПП [20]

Оцінка рівня сформованості інвестиційного потенціалу підприємства та рівня його реалізації здійснюється на основі інтегрального показника інвестиційних ресурсів та результатів інвестиційної діяльності. Інтегральні показники визначаються на основі методу консолідованих коефіцієнтів зважених оцінок. У процесі оцінки визначається вага кожного елемента в загальному рівні

інвестиційного потенціалу підприємства та виявляються резерви зростання інвестиційного потенціалу та його структурних складових. Рівень сформованості інвестиційного потенціалу свідчить про ступінь готовності підприємства до інвестиційної діяльності [20].

Численними дослідниками запропоновано різноманітні методичні підходи щодо визначення ефективності використання інвестиційного потенціалу підприємства. Найбільш розповсюджені можна згрупувати наступним чином:

1. Вартісний підхід. Інвестиційний потенціал визначається як різниця між поточною та майбутньою вартістю підприємства, що відбудеться за рахунок реалізації інвестиційних проектів [25].

$$ІП = РВП_1 - РВП_0, \quad (1.1)$$

де ІП - величина інвестиційного потенціалу;

РВП₁ - максимально можлива ринкова вартість підприємства, що може бути досягнута завдяки реалізації інвестиційних можливостей,

РВП₀ - поточна ринкова вартість підприємства.

Цей підхід найбільш повно відображає економічну сутність інвестиційного потенціалу.

2. Експертна оцінка. Оцінка здійснюється групою експертів (спеціалістів з певного фаху) на основі визначеного переліку показників, що характеризують рівень інвестиційного потенціалу. Оцінка може бути комплексною або за окремими складовими.

3. Метод порівнянь. Зіставлення між собою часткових показників інвестиційного потенціалу аналізованого підприємства із відповідними індикаторами іншого (еталонного або конкуруючого) підприємства цієї ж галузі (виду економічної діяльності).

4. Використання узагальнюючого показника. В якості узагальнюючого показника пропонується використовувати показник раціонального обсягу додаткового інвестування коштів, за якого забезпечується найвищий рівень прибутковості інвестицій, вкладених у дане підприємство [1; 3], або приріст ринкової вартості підприємства тощо[10]. Можливе використання й інших показників.

5. Рейтинговий метод. Передбачає побудову певної рейтингової системи, що складається із наступних послідовних етапів (рис. 1.5).

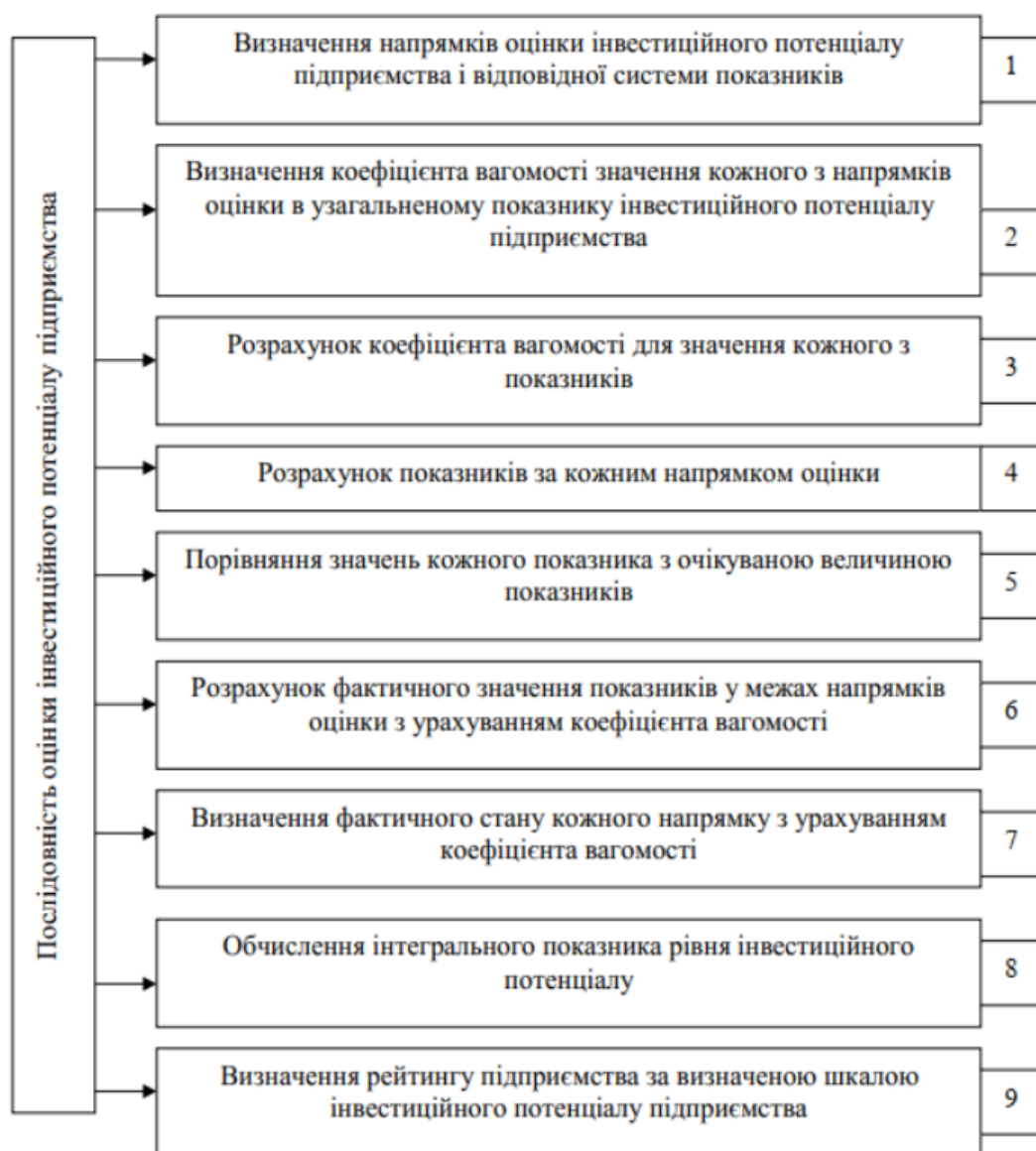

Рисунок 1.5 - Рейтинговий метод оцінки інвестиційного потенціалу [24]

6. Комплексний підхід. Оцінка інвестиційного потенціалу здійснюється на основі групи показників та з можливим залученням експертів. Перевагою цього методу є врахування усіх складових інвестиційного потенціалу та можливість адаптації методики з урахуванням особливостей сфери діяльності підприємства. Найчастіше цей метод використовується інвестиційними фондами. При цьому органічно поєднуються різні методичні підходи оцінки ефективності діяльності економічних суб'єктів (графічний, матричний, факторний аналіз тощо) [4].

Вказані методи є достатньо точними та достовірно описують інформацію щодо ефективності інвестиційних процесів, а отже можуть застосовуватися та застосовуються для прийняття управлінських рішень щодо розміщення коштів в інвестиційних проєктах.

Інвестиційний потенціал підприємства можна ототожнити з його здатністю виступати об'єктом інвестування, забезпечуючи належну величину економічної ефективності інвестицій, які будуть вкладені у нього, за припустимого рівня ризикованості такого вкладення.

Критерії ефективності є універсальними, оскільки можуть застосовуватися для оцінки всіх видів ефективності інвестиційних проєктів.

Оцінку інвестиційного потенціалу підприємства також здійснюють на основі кількісних та якісних показників. Якісна оцінка характеризує міру готовності підприємства до здійснення інвестиційної діяльності та визначає прогностичний рівень її ефективності. Кількісна оцінка інвестиційного потенціалу здійснюється на основі інтегрального показника, що характеризує потенційні можливості підприємства до впровадження інвестицій. Особливого значення при оцінці інвестиційного потенціалу слід приділити показникам, що побудовані на моделі формування потенціалу, що враховує не тільки динамічний розвиток, а й сформовані теоретичні передумови. Ці показники характеризують прибутковість підприємства, оскільки частина прибутку після сплати податків є джерелом формування інвестиційних ресурсів підприємства.

Для потенційних інвесторів важливо мати результати оцінки усіх видів діяльності, насамперед інвестиційної та фінансової. На основі бухгалтерської та фінансової звітності підприємства потрібно здійснювати аналіз показників у динаміці за кілька років з урахуванням змін на початок та кінець року, або в цілому за рік. Коефіцієнтний аналіз передбачає розрахунок наступних груп показників для оцінки інвестиційного потенціалу підприємства, а саме: фінансова стійкість та структура капіталу; рентабельність капіталу, реальні та фінансові інвестиції та рух грошових коштів.

Визначення фінансової стійкості підприємства та структури його капіталу передбачає розрахунок наступних коефіцієнтів [29]:

- фінансової автономії ($K_{авт}$)

$$K_{авт} = \text{Власний капітал} / \text{Валюта балансу} \quad (1.2)$$

$K_{авт}$ характеризує частку власних коштів підприємства (власного капіталу) в загальній сумі коштів, авансованих в його діяльність. Критичне значення $K_{авт}$ - 0,5.

- фінансової залежності ($K_{зал}$):

$$K_{зал} = \text{Валюта балансу} / \text{Власний капітал} \quad (1.3)$$

Критичне $K_{зал}$ - 2.

- концентрації залученого капіталу ($K_{конц}$)

$$K_{конц} = \text{Залучений капітал} / \text{Валюта балансу} \quad (1.4)$$

- фінансового ризику ($K_{ф.р.}$):

$$K_{ф.р.} = \text{Залучені кошти} / \text{Власний капітал} \quad (1.5)$$

Оптимальне значення $K_{ф.р.}$ - більше, або дорівнює 0,5; критичне значення - 1.

Для стратегічного розвитку підприємства важливим є проведення аналізу використання залучених інвестиційних ресурсів, оскільки вони спрямовуються на розширення, реконструкцію та модернізацію підприємства. Проведення такого аналізу передбачає розрахунок наступних коефіцієнтів:

Структури покриття довгострокових вкладень ($K_{п.д.в.}$):

$$K_{п.д.в.} = \text{Довгострокові зобов'язання} / \text{Необоротні активи} \quad (1.6)$$

Підвищення коефіцієнта в динаміці свідчить про збільшення залежності підприємства від зовнішніх інвесторів.

Довгострокового залучення позикових ресурсів ($K_{д.з.п.р.}$):

$$K_{д.з.п.р.} = \text{Довгострокові зобов'язання} / \text{Власний капітал} + \text{Довгострокові зобов'язання} \quad (1.7)$$

Фінансової незалежності капіталізованих джерел ($K_{ф.н.к.д.}$):

$$K_{ф.н.к.д.} = \text{Власний капітал} / \text{Власний капітал} + \text{Довгострокові зобов'язання} \quad (1.8)$$

Сума цих показників дорівнює 1.

Частка власного капіталу в загальній сумі джерел довгострокового фінансування ($K_{ф.н.к.д}$) повинна бути достатньо великою, при цьому нижня межа вказується на рівні 0,6 (60%).

На другому етапі проводиться аналіз рентабельності капіталу за наступними показниками:

- Рентабельність сукупного капіталу ($P_{с.к.}$ або $ROTA$ – *return on total assets*):

$$ROTA = (\text{Прибуток до оподаткування} / \text{Валюта балансу}) \times 100 \quad (1.9)$$

Даний показник становить значний інтерес насамперед для інвесторів.

Якщо $ROTA \geq 30\%$ - ефективність використання майна в цілому висока;
 $10\% \leq ROTA < 30\%$ - ефективність використання майна в цілому середня; $ROTA < 10\%$ - ефективність використання майна в цілому низька.

- Рентабельність власного капіталу ($P_{в.к}$ або ROE – *return on equity*):

$$ROE = (\text{Чистий прибуток} / \text{Власний капітал}) \times 100 \quad (1.10)$$

Якщо значення показника ROE в динаміці зросло, то це свідчить про можливість і достатню ефективність залучення інвестицій у підприємство.

Отже, для оцінки використання інвестиційного потенціалу критично важливим є всебічний аналіз діяльності підприємства, особливо інвестиційної та фінансової, на основі бухгалтерської та фінансової звітності. Здійснення динамічного аналізу ключових показників дозволяє вирахувати зміни у фінансовій структурі, що, в свою чергу, показуює наскільки ефективно використовується інвестиційний потенціал. Такий підхід допомагає оцінити інвестиційний потенціал підприємства та прийняти обґрунтовані рішення щодо інвестування.

1.3 Стратегії управління інвестиційним потенціалом агропромислового підприємства

Невід'ємною частиною сталого розвитку аграрного підприємства є визначення інвестиційної стратегії, під час реалізації якої довгострокові цілі узгоджуються з інвестиційним потенціалом. Інвестиційні рішення за своєю економічною сутністю є стратегічними, тому важливо, щоб вони забезпечували стійкість підприємства, посилювали його ринкові позиції та конкурентоспроможність. Розробка інвестиційної стратегії потребує усебічного аналізу альтернативних варіантів інвестиційних проектів для оцінки їх здатності відповідати певним вимогам.

Інвестиційна стратегія є складовою загальної корпоративної стратегії підприємства, вона має певні особливості, що відрізняють її від інших стратегій підприємства, а саме:

- 1) сутність (комплекс рішень, планів і заходів, пов'язаних із ефективним управлінням інвестиційними потоками);
- 2) призначення (підтримання корпоративної, ділової й функціональних стратегій підприємства при управлінні матеріальними, інформаційними й фінансовими потоками, окремо інвестиційними);
- 3) першорядне завдання (формування зв'язку між стратегіями ділового й функціонального рівня для ефективного управління матеріальними, інформаційними й фінансовими потоками);
- 4) об'єкт (інвестиційний потік);
- 5) складові (реальне інвестування, фінансове інвестування, інноваційне інвестування, кадрово-соціальне інвестування, екологічне інвестування);
- 6) спрямування (переміщення інвестиційного потоку з оптимальними витратами) [2; 7; 8; 11; 15].

Формування інвестиційної стратегії передбачає дотримання певних принципів та правил, що окреслюють можливе коло інвестиційних рішень, що

мають в першу чергу сприяти зростанню ринкової вартості підприємства. Відповідно до цього, розробка інвестиційної стратегії аграрного підприємства має здійснюватися на основі глибокого та всебічного аналізу умов здійснення інвестиційної діяльності як у галузі загалом, так і з фокусом на локальне підприємство. Аналіз середовища прийняття стратегічних інвестиційних рішень, має визначати стабільність зв'язків підприємства із бізнес-партнерами (постачальниками сільськогосподарської техніки, обладнання, запасних частин, паливно-мастильних матеріалів, насіннєвого матеріалу та добрив тощо), прогноз платоспроможного попиту на аграрну продукцію (послуги) як на внутрішньому ринку так і на зовнішньому, відносини із місцевими органами самоврядування, розташування об'єкта інвестування, рівень розвитку логістичної інфраструктури, соціально-демографічного та екологічного стану. Тобто, основних складових інвестиційного клімату [22].

Прийняття стратегічних інвестиційних рішень має спиратись на прогностні оцінки динаміки чинників мікро- та макросередовища, що впливають на вартість інвестиційних ресурсів і визначають найбільш ефективні напрями їх вкладання. Також потрібно враховувати зміни кон'юнктури ринку та етап життєвого циклу підприємства задля прийняття оптимального рішення та збереження й посилення конкурентоспроможності підприємства. Формування інвестиційної стратегії потребує специфічного інструментарію, що обґрунтовує вибір інвестиційних рішень.

Інвестиційна стратегія є частиною загальної стратегії розвитку підприємства, тому вона має бути узгоджена з цілями підприємства так загальними етапами реалізації корпоративної стратегії. Це відображається в стратегічному плані, що враховує сі інвестиційні проекти, що передбачаються у момент його складання. Планування інвестиційної стратегії потрібно розглядати як функціональну складову єдиного процесу стратегічного планування.

Формування ефективної інвестиційної стратегії вимагає не лише оцінки інвестиційної привабливості, а й аналіз здатності підприємства до інновацій, освоєння нових технологій та нових видів техніки, що закладені в інвестиційних

проектах. Враховуючі особливості ведення аграрного бізнесу, також потрібно враховувати й те, які наслідки матиме реалізація підприємством інвестиційної програми (проекту) для навколишнього середовища, щоб оцінити можливі ризики. Тому вважаємо, що обов'язково умовою вибору інвестиційної стратегії підприємства має бути повна оцінка його інноваційно-інвестиційного потенціалу.

При формуванні інвестиційної стратегії важливу роль відводиться саме інвестиційному аналізу, що являє собою процес вивчення та оцінки альтернативних інвестицій та реальних проектів з метою встановлення інвестиційних потреб, вибору та пошуку джерел фінансування, прогнозу фінансової віддачі від нього у вигляді грошових потоків та оцінки його ефективності шляхом зіставлення майбутніх грошових потоків з обсягом інвестицій, що відносяться до даного часу [7]. Результати інвестиційного аналізу дають можливість підприємству не тільки виокремити перспективні з позицій цілей розвитку інвестиційні проекти, а й визначитися з типом інвестиційного портфеля і вимогами до його формування.

Формування інвестиційної стратегії підприємства передбачає дотримання певних принципів (рис. 1.6).

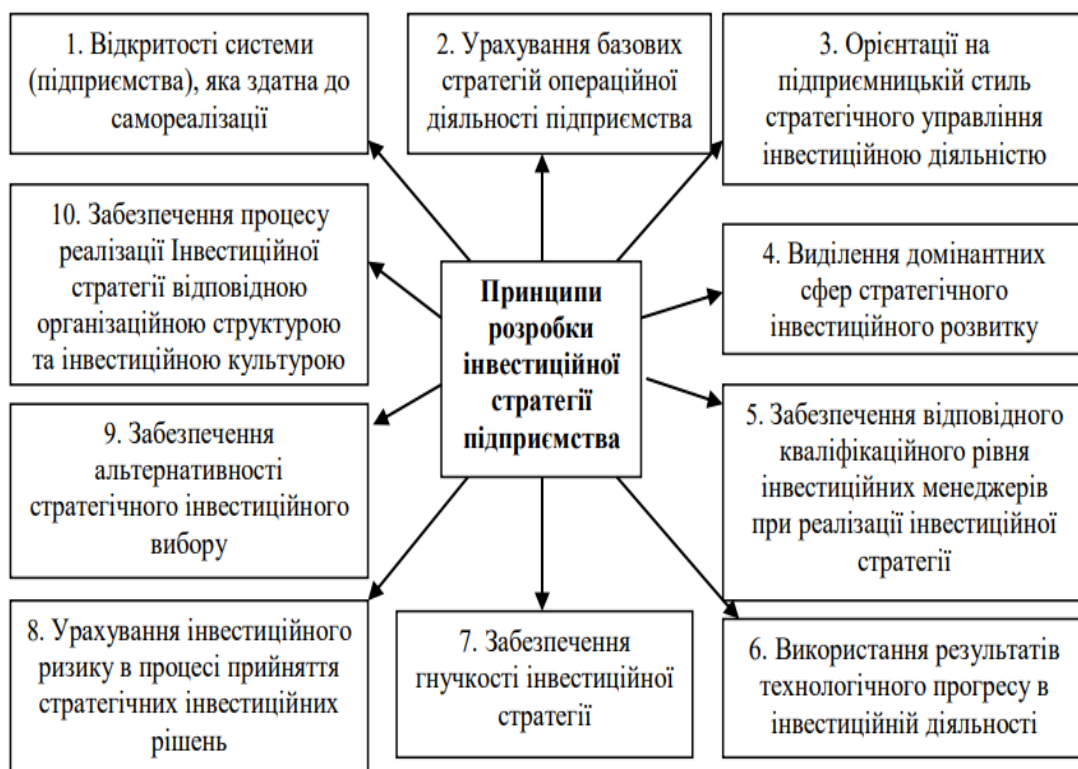

Рисунок 1.6 - Принципи розробки інвестиційної стратегії підприємства [9]

Управління інвестиційним потенціалом підприємства включає вибір та реалізацію стратегій, спрямованих на максимізацію ефективності використання ресурсів і забезпечення довгострокового розвитку. В залежності від особливостей розвитку компанії можна виділити:

1) Стратегія активного інвестування - активне вкладення капіталу в нові проєкти, інновації або розширення виробництва. Характеризується високим рівнем ризику, необхідністю значних фінансових ресурсів та високим потенціалом доходності у довгостроковій перспективі. До такої стратегії може відноситись запуск нових виробничих ліній або освоєння нових ринків.

2) Стратегія пасивного інвестування - перевага збереження стабільності шляхом консервативного використання інвестиційних ресурсів. Характеризується мінімізацією ризиків, орієнтацією на підтримку поточного стану підприємства, низькою доходністю у порівнянні з активними стратегіями. Це можуть бути вкладення у низькоризикові фінансові інструменти (облігації, депозити).

3) Інноваційна стратегія - орієнтація на розробку та впровадження новітніх технологій. Характеризується необхідністю інвестицій у дослідження та розробки, залежністю від рівня кваліфікації персоналу, має потенціал значного конкурентного прориву. До прикладу створення унікальних продуктів або послуг, які задовольняють сучасні ринкові потреби.

4) Диверсифікаційна стратегія - розподіл капіталу між різними видами діяльності, щоб знизити ризики. Характеризується підвищенням стійкості бізнесу до ринкових коливань, вимагає ретельного аналізу ринків і фінансових показників. Приклад: інвестування в різні галузі або регіони.

5) Стратегія оптимізації структури капіталу - розробка оптимального співвідношення власного і залученого капіталу. Характеризується зменшенням фінансових ризиків, раціональним використанням позикових коштів для підвищення доходності власного капіталу. До прикладу використання кредитів, лізингу або облігацій для реалізації стратегічних цілей.

6) Експортно-орієнтована стратегія - інвестиції у розвиток продукції для міжнародних ринків. Характеризується необхідністю адаптації продукції до вимог

інших країн та високими витратами на маркетинг та логістику. Приклад: вихід на нові географічні ринки [39].

Вибір стратегії залежить від ресурсів підприємства, умов ринку та загальної мети управління інвестиційним потенціалом. Саме тому, важливо розуміти основні відмінності між стратегіями:

- активне та інноваційне інвестування є більш ризикованими порівняно з пасивними або диверсифікаційними стратегіями.
- деякі стратегії (наприклад, інноваційна чи експортно-орієнтована) потребують значних фінансових ресурсів.
- пасивні стратегії спрямовані на короткострокову стабільність, тоді як активні та інноваційні – на довгострокову перспективу.
- активні стратегії спрямовані на зростання доходів, тоді як диверсифікація - на зменшення ризиків.

Стратегії управління інвестиційним потенціалом агропромислового підприємства мають свої специфічні риси, зумовлені особливостями галузі, такими як залежність від природних умов, сезонність виробництва, специфіка земельних ресурсів і продукції. Основні відмінності між стратегіями звичайного підприємства та агропромислового можна представити як:

- висока залежність від погодних умов, клімату, родючості ґрунтів та наявності водних ресурсів. Це потребує стратегій з мінімізації ризиків (страхування врожаю, інвестиції у зрошувальні системи, стійкі до погодних змін технології).
- виражена впливає на потребу у фінансуванні (пікове інвестування у посівний чи збиральний періоди) та використання робочої сили й обладнання.
- продукція є доволі специфічною, тому стратегічні інвестиції спрямовуються на створення або модернізацію систем зберігання, транспортування та переробки.
- інновації включають інвестиції в агротехнології (дрони для моніторингу полів, автоматизація посівів, біотехнології для покращення врожаю).

- окрім диверсифікації продукції (вирощування нових культур), важливим є розвиток суміжних напрямків, наприклад, біогазові установки, переробка органічних відходів.

- часто агропромислове підприємство користується спеціальними державними програмами підтримки (субсидії, дотації, пільгове кредитування), що повинно враховуватися в стратегіях управління [31].

Стратегії управління інвестиційним потенціалом агропромислових підприємств є більш комплексними та спрямованими на врахування природних і сезонних факторів, ефективне використання землі та управління специфічними ризиками. У той час як звичайні підприємства більше орієнтуються на фінансові показники, технології та маркетингові аспекти, агропромислові підприємства зосереджуються на забезпеченні стійкості та довгостроковій продуктивності природних і матеріальних ресурсів.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ПОТОЧНОГО СТАНУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Загальна характеристика ТОВ «Тімак Агро Україна» та ринку його функціонування

Компанія ТОВ «Тімак Агро Україна» функціонує на ринку України з 2013 році і є дочірньою компанією французької групи компаній «Roullier». Компанія «Roullier» спеціалізується на виробництві органічних та мінеральних добрив, харчових добавок для галузі тваринництва та харчової промисловості. Історія розвитку компанії починається з 1959 р. коли Даніель Рульє заснував компанію «Industrial Processing of Maerl for Soil Enrichment» (TIMAC) яка спеціалізувалась на виробництві засобів для поліпшення якості ґрунту. Перший завод компанії займався заготівлею подрібненого фосфорного вапняку. В 1963р. група «Roullier» значно покращує свій продукт, поєднавши фосфорний вапняк з фосфатом GAFSA, створивши при цьому одні з найкращих фосфорних добрив в Європі. Компанія збільшує свою присутність на ринку агробізнесу у Франції, розширює штат працівників агрономами-консультантами які працюють разом із дистрибутивними розділами компанії. В 1970 р. році компанія розширює лінійку своїх продуктів засобами для живлення рослин. В 1974 р. відкривається перший завод по виробництву гранульованих добрив в Сен-Мало (Бретань, Франція).

Наступним стратегічним кроком компанії було запуск лінійки біостимуляторів у 1990р. Постійно нарощуючи свій потенціал в 1997 р. компанія виходить на ринки Бразилії, де в Ріо-Гранде відкриває крупний завод з виробництва гранульованих продуктів. Поряд з активною виробничою та комерційною діяльністю компанія робить акцент на інновації та в 2005 р. з метою об'єднання всіх напрацювань в дослідженнях промислових процесів задля

оптимізації взаємодії ресурсів компанії на місцях і посилення синергії між підрозділами створює центр прикладних досліджень та розробок CERA. В 2008 р. компанія змінює назву на TIMAC AGRO та запроваджує нову графічну ідентифікацію для усіх дочірніх компаній. Створення аграрного підрозділу сприяє міжнародному розвитку та зміцнює конкурентну позицію компанії як світового експерта в області розробки продуктів живлення для агробізнесу. Розвиток компанії має чітку інноваційну спрямованість, тому з 2015 р. задля забезпечення сталого розвитку та зміцнення присутності на ринку в рамках групи «Roullier» створюється всесвітній центр інновацій Centre Mondial de l'Innovation Roullier (CMI) в Сен-Мало де команди дослідників розробляють рішення та інноваційні продукти майбутнього. Діяльність центру інновацій організована в 4 підрозділах: живлення рослин, харчування тварин, агропродовольчі та промислові рішення. Основні напрями діяльності компанії наведено на рис.2.1.

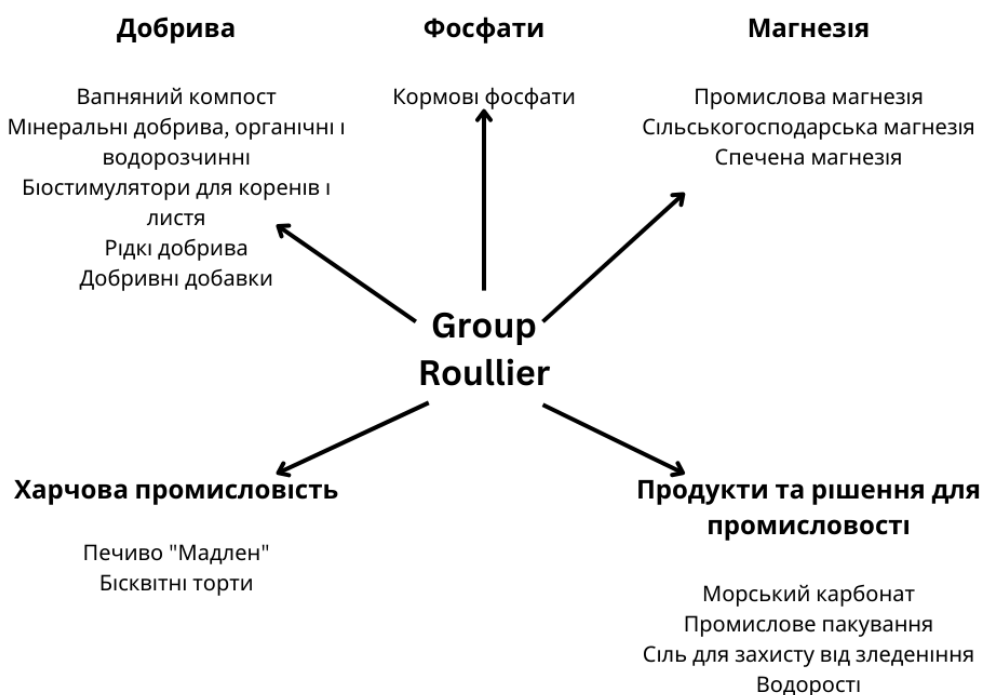

Рисунок 2.1 - Основні напрями виробничої діяльності компаній групи «Roullier»

[42]

Група компаній «Roullier» на даний час налічує близько 10400 співробітників, зберегла свою фінансову незалежність, одночасно втілюючи

амбітну політику розвитку. Крім амбітної кадрової політики Groupe Roullier має індивідуальний підхід до професійного розвитку персоналу: від індивідуальних моделей інтеграції до програм навчання на місцях та підвищення кваліфікації. Компанія завжди підтримує своїх співробітників в їх професійному розвитку.

Репутація та сила «Roullier» ґрунтуються на наступних основних цінностях: сміливість, дух підприємництва, продуктивність та інноваційність.

На сьогодні група компаній «Roullier» має розгалужену дистрибутивну мережу в 135 країнах світу. Середньорічний товарообіг компанії в 2023 році склав понад 3,1 млрд євро. Присутність компанії на міжнародному ринку представлено на рис. 2.2.

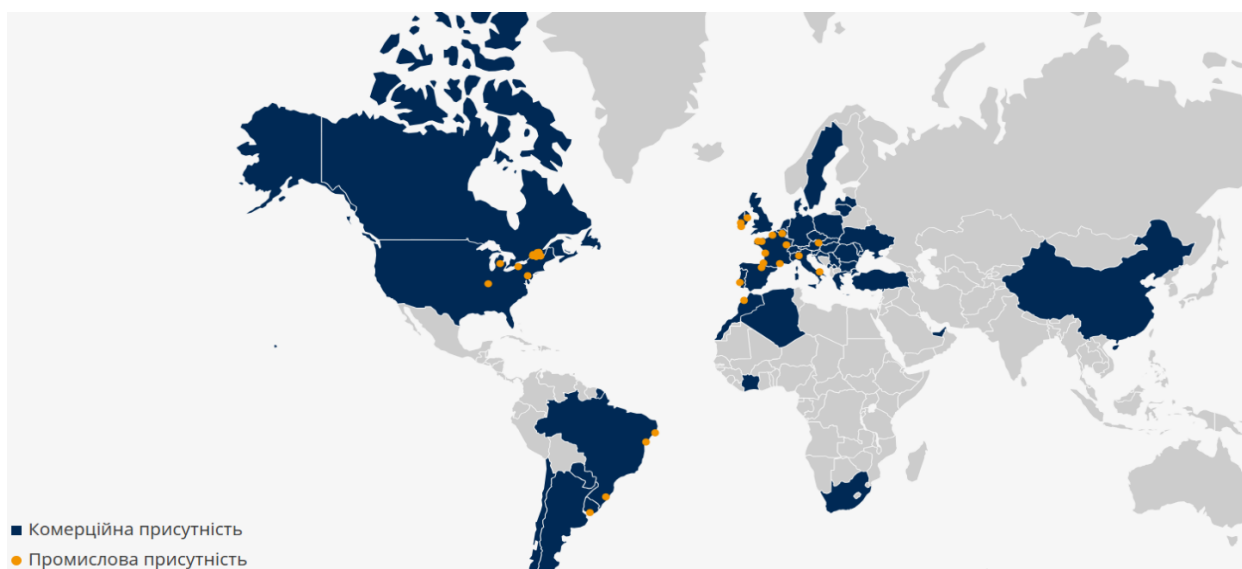

Рисунок 2.2 - Комерційна та промислова присутність компаній групи «Roullier» [42]

Товариство з обмеженою відповідальністю «Тімак Агро Україна» займається реалізацією аграрним товаровиробникам комплексних мінеральних і органічних добрив, засобів стимулювання росту та захисту рослин та тварин, надає консалтингові послуги в сфері агробізнесу.

Основна характеристика ТОВ «Тімак Агро Україна» наведено в табл. 2.1

Аналізуючи дану інформацію можна зробити висновок, що ТОВ «Тімак Агро Україна» є юридичною особою з обмеженою відповідальністю, зареєстрованою відповідно до чинного законодавства України. Компанія керується

в своїй діяльності власним статутом, в якому визначено цілі та завдання, організаційну структуру та правила функціонування.

Таблиця 2.1 - Загальна характеристика ТОВ «Тімак Агро Україна» [43]

Повне найменування юридичної особи	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ТІМАК АГРО Україна»
Скорочена назва	ТОВ "ТІМАК АГРО УКРАЇНА"
Назва англійською	LIMITED LIABILITY COMPANY TIMAC AGRO UKRAINE (TIMAC AGRO UKRAINE LLC)
Код ЄДРПОУ	38620474
Дата реєстрації	28.02.2013
Уповноважені особи	Виконавчий директор Донцов Євген Олександрович Генеральний директор Драган Каталін-Адріан
Розмір статутного капіталу	1 067,00 грн.
Кількість працівників	126
Види діяльності	Основний: 70.22 Консультування з питань комерційної діяльності й керування Інші: 46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин 46.90 Неспеціалізована оптова торгівля 47.76 Роздрібна торгівля квітами, рослинами, насінням, добривами, домашніми тваринами та кормами для них у спеціалізованих магазинах 73.20 Дослідження кон'юнктури ринку та виявлення громадської думки 74.90 Інша професійна, наукова та технічна діяльність, н.в.і.у.
Місцезнаходження юридичної особи:	Україна, 03022, місто Київ, вул.Амурська, будинок 6-Л
Відомості про органи управління юридичної особи	Загальні збори учасників; Дирекція; Наглядова рада
Перелік засновників/учасників юридичної особи	ФІПАР АГРО БЕТАЙЛІГУНГС ГМБХ Адреса: Австрія Розмір внеску до статутного фонду: 1 056,33 грн Частка (%): 99,00% ТІМАК АГРО ДУНГЕМІТТЕЛЬПРОДУКЦЬЙОНС УНД ХАНДЕЛЬС ГМБХ Адреса засновника: Австрія Розмір внеску до статутного фонду: 10,67 грн Частка (%): 1,00%

Одним із основних напрямів діяльності ТОВ «Тімак Агро Україна» є надання консультативних послуг в сфері агробізнесу з питань мінерального і органічного живлення та використання засобів захисту рослин. В компанії створено на базі дистрибутивної мережі консультативні центри, які представлені по всій території країни, крім окупованих територій. ТОВ «Тімак Агро Україна» має 11 регіональних відділів (дивізіонів) які мають власних регіональних директорів та 8 продакт-менеджерів. Така структура дозволяє швидко реагувати на проблеми, що виникають у клієнтів компанії. Команда професійних консультантів, які працюють у партнерстві з дистриб'юторами надає дорадчі послуги агровиробникам та здійснює функції моніторингу.

Організаційна структура компанії дивізіонна, що включає три дивізіона - центральний, західний та південно-східний, проектними групами яких керують лінійні керівники (рис. 2.3).

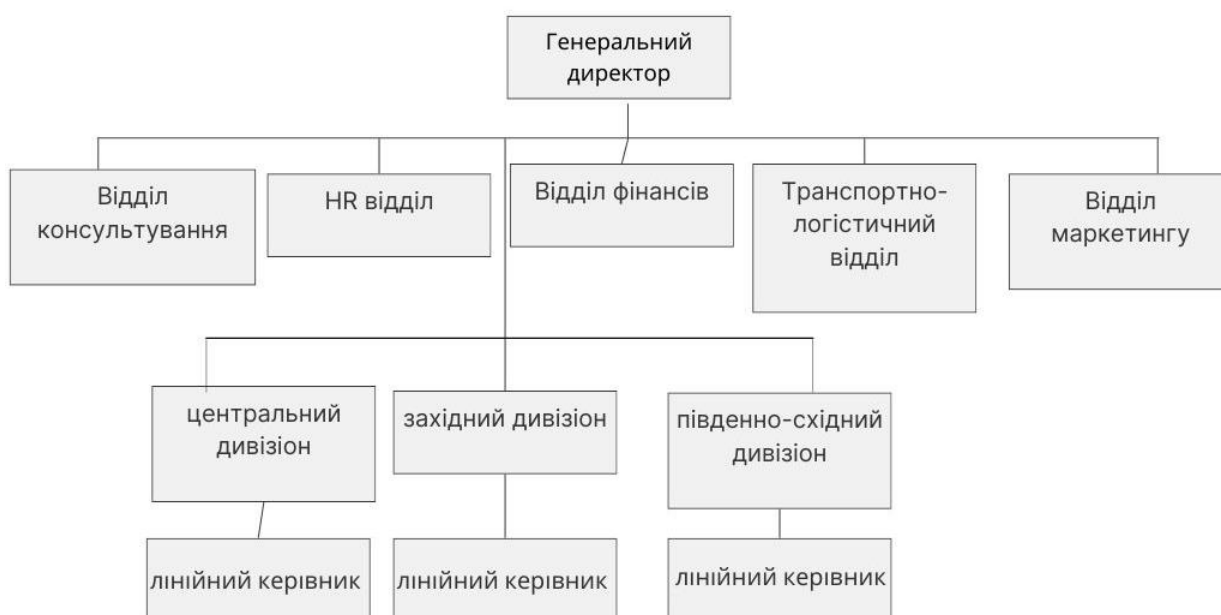

Рисунок 2.3 - Організаційна структура компанії [42]

ТОВ «Тімак Агро Україна» має три ланки працівників. Керівництво компанії здійснює генеральний директор Донцов Є.О. - вища ланка, в підпорядкуванні якого є середня ланка, а саме керівники відділів HR,

консультування, маркетингу, фінансів та транспортно-логістичний. В свою чергу, керівники мають у підпорядкуванні від трьох до семи працівників нижчої ланки.

ТОВ «Тімак Агро Україна» - інноваційно орієнтована компанія, має власні дослідницькі лабораторії (мікробіологічну лабораторію та фізико-хімічного аналізу), відділ розробки продуктів живлення рослин, дослідні теплиці для фенотипування.

В лабораторії фізико-хімічного аналізу здійснюється контроль та проводиться сертифікація якості продукції. Контроль якості продукції здійснюється на всіх етапах виробничого циклу: від аналізу сировини до тестування готової продукції по різних фізичним характеристикам (гранулометрія, крихкість і т.д.) і хімічним характеристикам (титрування мінералів, мікроелементи, металеві мікродомішки). Лабораторія має найсучасніше обладнання, а її працівники приймають активну участь в розробках інноваційних продуктів живлення для рослин і тварин та інших науково-дослідницьких проектах.

Мікробіологічна лабораторія тісно співпрацює з двома підрозділами по розробці продуктів живлення для рослин і тварин. Вона акредитована COFRAC і сертифікована Міністерством досліджень Франції, завдяки чому відповідає вимогам будь-якої організації, приватної чи громадської, що знаходиться в пошуках сертифікованої лабораторії. Мікробіологічна лабораторія акредитована COFRAC N0 1-1308, є членом AFNOR та сертифікована Міністерством досліджень Франції [42].

Компанія має п'ять дослідних теплиць для фенотипування, що є унікальними об'єктами для випробування добрив. Теплиці розроблені у співпраці з INRA (Національним інститутом сільськогосподарських досліджень Франції).

Продукція ТОВ «Тімак Агро Україна» має широкий спектр застосування в сільськогосподарському виробництві: від польових культур до овочівництва та садівництва. Продукція компанії відповідає найвищим міжнародним стандартам якості та безпеки. Технології ефективності живлення рослин від «Тімак Агро Україна» є революційними на ринку мінеральних добрив та дозволяють

виробникам оптимізувати свої витрати на удобрення, водночас покращуючи довкілля. Для максимального розкриття потенціалу рослин продукти компанії тестуються в лабораторіях та на випробувальних ділянках в різних країнах світу.

В господарському портфелі компанії понад 50 різних продуктів мінерального живлення для сільськогосподарських культур: [42]

- комплексні гранульовані добрива серії Eurofertil, Duofertil, Eurocereal, Timacstart;
- азотно-сірчані добрива лінійки Sulfammo;
- мікрогранульовані стартові добрива Physiostart та Greenstart;
- рідкі стартові добрива Brio;
- водорозчинні добрива лінійки KSC;
- біостимулятори Fertiactyl, Seactiv, Astelis та Maxifruit.

Більшість цих продуктів також можуть бути використані в галузях плодово-ягідництва та овочівництва, а також в умовах відкритого та закритого ґрунту. Низка з цих добрив може застосовуватись в органічному землеробстві (наявність сертифікатів ECOCERT та Органік Стандарт). ТОВ «Тімак Агро Україна» розробляє інноваційні лінійки добрив на основі агрономічних домішок природного походження, що стимулюють фізіологічний розвиток рослин і підвищують ефективність органічних добрив. Основна частина клієнтів компанії, до 55%, - це дрібні та середні фермери з земельним банком 500-2000 га. Компанія постійно працює над розширенням лінійки продуктів, що дозволяють агровиробникам досягати нових кількісних та якісних показників в отриманні врожаїв.

Аналізуючи ринкові позиції ТОВ «ТімакАгро Україна» можна сказати про достатній потенціал компанії до лідерства, дані ринкового скорингу компанії представлено на рис. 2.4. та табл. 2.2.

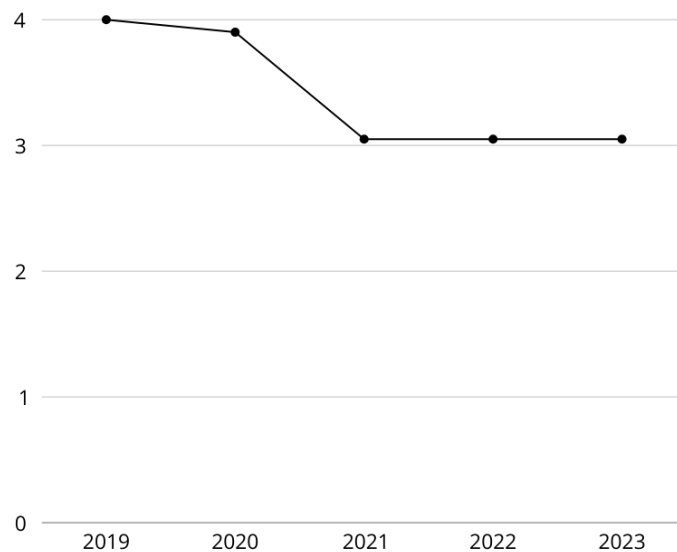

Рисунок 2.4 - Ринковий скоринг ТОВ «Тімак Агро Україна» [43]

Таблиця 2.2 - Позиції ТОВ «Тімак Агро Україна» на ринку мінеральних добрив України

Показники	Роки			Відхилення, 2023 р.	
	2021	2022	2023	2021	2023
Частка у секторі, %	0,21	0,21	0,19	-0,02	-0,02
Частка ринку, %	0,36	0,32	0,35	-0,01	0,03
Місце компанії в секторі	28	22	27	-1	5
Місце компанії на субринку	3	3	4	1	1
Чистий дохід від реалізації продукції, млн. грн	984	679,9	679,8	-304,2	-0,1
Відносний приріст виручки за рік	138,6	-30,9	-0,01	-	-
Сукупний середньорічний темп зростання виручки за 3 роки, %	123,2	23,6	18,1	-	-

Джерело: складено автором

За досліджуваний період ТОВ «Тімак Агро Україна» частково втратило свою частку в секторі - на 0,02% та на ринку на 0,01%. Компанія поступилась своєю ринковою позицією в секторі на одну позицію порівняно з 2021р., якщо ж порівнювати з 2022р. - то спостерігається ріст рейтингу на 5 одиниць. Позитивним є зростання рейтингу компанії в 2023р. на субринку - на одну позицію. Починаючи з 2022 року спостерігається зниження приросту грошової виручки на що суттєво вплинули чинники війни. За рахунок того, що частка

постійних клієнтів компанії опинилась або на території військових дій або в окупації та не проводили господарську діяльність, приріст виручки в 2022 році скоротився на 30,9%. Хоч в 2023 р. не спостерігається поживлення продажів, та компанія перестала так активно втрачати виручку. Для повернення до довоєнних обсягів ТОВ «Тімак Агро Україна» має розглянути можливі шляхи покращення своєї діяльності.

ТОВ «Тімак Агро Україна» є суб'єктом ЗЕД, на сьогодні компанія є повністю імпортно орієнтованою. Динаміку імпорту продукції наведено на рис. 2.5.

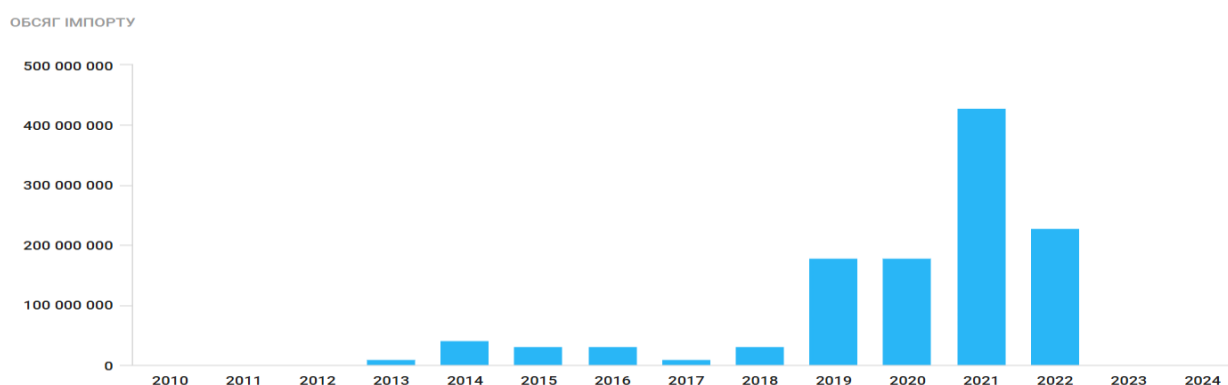

Рисунок 2.5 - Динаміка імпорту продукції ТОВ «Тімак Агро Україна» [43]

Компанія імпортує мінеральні добрива та засоби стимулювання росту та захисту рослин від компаній - партнерів. Усі групи продуктів виробляються на сучасних сертифікованих заводах з дотриманням необхідних екологічних норм виробництва. Імпорт продукції здійснюється з Франції, Італії, Іспанії, Греції, Австрії, Сербії. Диверсифікація поставок з різних заводів-виробників Групи дозволяє ТОВ «Тімак Агро Україна» зменшити залежність від одного постачальника та забезпечує компанію необхідним асортиментом продукції.

Компанія має склади в Чорноморському та Дунайському регіоні (Одеса, Чорноморськ, Рені, Кілія), а також склад на заході країни (Запитів, Львівська обл.) та Київському регіоні (Красилівка, Київська обл.), що забезпечує оперативність обслуговування клієнтів компанії та диверсифікацію форс-мажорних ризиків, пов'язаних зі зберіганням та транспортуванням продукції.

Ефективність використання інвестиційного потенціалу залежить від ряду чинників макро та мікрооточення. Одним із інструментів аналізу зовнішнього середовища суб'єкта господарювання є PEST - аналіз, результати якого наведено в табл. 2.3.

Таблиця 2.3 - PEST- аналіз зовнішнього середовища ТОВ «ТімакАгро Україна»

Група факторів	Фактор	Характер впливу
Політичні (P)	Політична нестабільність	«-» Нестабільність ринку, пов'язана з можливими реформами
	Втрата частини ринків збуту в зв'язку з військовими діями	«-» Ймовірність повної або часткової втрати бізнесу «-» Зменшення прибутку через зниження обсягу реалізації продукції
	Державні програми підтримки агровиробників	«+» Залучення банків-партнерів до кредитування агровиробників при купівлі добрив
	Адміністративні бар'єри	«-» Ускладнення ведення бізнесу
Економічні (E)	Зростання цін на енергоносії та складові елементи мінеральних добрив	«-» Зростання світових цін викликало збільшення вартості кінцевої продукції
	Зміна логістичних потоків	«-» Зростання транспортних витрат та часу доставки продукції
	Глобалізація економіки та посилення конкуренції	«-» Вхід на ринок нових гравців, транснаціональних компаній
	Адміністративні бар'єри	«-» Зниження купівельної спроможності агровиробників
Соціальні (S)	Зростання потреби в екологічно чистій продукції	«+» Зростання потреби в органічних добривах та біологічних стимулюючих засобах
	Низький рівень освіти	«-» Брак висококваліфікованих спеціалістів
	Значна міграція населення	«-» Дефіцит робочої сили

Продовження таблиці 2.3

Технологічні (Т)	Нові інформаційні технології	«+» Активне залучення ІІІ сприяє зменшенню рутинізації процесів, покращенню інформованості потенційних споживачів
	Експлуатація сучасного високопродуктивного обладнання, нові сучасні технології	«+» Зниження собівартості продукції
	Інтегровані системи управління	«+» Оптимізація та підвищення ефективності бізнес-процесів

Джерело: складено автором

Проведений аналіз зовнішнього середовища свідчить, що такі групи чинників як політичні та економічні мають суто деструктивний вплив на інвестиційну привабливість підприємства та сфери його діяльності. Серед них політична нестабільність, військова агресія, адміністративні бар'єри на фоні зростання інфляційних процесів, нестабільності курсу національної валюти, все це не сприяє залученню зовнішніх інвесторів в розвиток бізнесу.

Поряд з цим група технологічних чинників сприяє більш ефективному розвитку підприємства та можуть бути використані як альтернативні напрями інвестування, наприклад придбання сучасного високопродуктивного обладнання або новітніх інтегрованих систем управління.

Для прийняття зважених інвестиційних рішень потрібно провести діагностику внутрішнього середовища компанії для виявлення сильних та слабких сторін, та ідентифікації загроз та можливостей розвитку бізнесу. Результати дослідження представлені в матриці SWOT-аналізу (табл. 2.4)

ТОВ «Тімак Агро Україна» має значний потенціал для подальшого розвитку, спираючись на свої сильні сторони та можливості. Компанія демонструє високу якість продукції, має потужну та розвинену інфраструктуру. Проте, існують певні слабкі сторони та зовнішні загрози, які потребують уваги та розробки відповідних стратегій.

Таблиця 2.4 - SWOT- аналіз ТОВ «ТімакАгро Україна»

Сильні сторони	Слабкі сторони
- висока якість продукції, підтверджена міжнародними сертифікатами якості; - технологічний супровід продукції, надання консультацій сільгоспвиробникам щодо продукції та агротехнологій; - команда кваліфікованих фахівців, які володіють глибокими знаннями та навичками у своїй галузі; - ефективне управління, чітко організована система менеджменту; - позитивний бренд роботодавця; - власна логістична мережа; - активна співпраця з крупними дистриб'юторами, операторами аграрного ринку.	- обмежене територіальне охоплення: ТОВ «Тімак Агро Україна» має лише три дивізіони - центральний, західний та південно-східний, що обмежує його географічну присутність; - недостатній розмір власного капіталу; - залежність від постачальників: компанія може бути вразливою до змін цін або недостатньої надійності постачальників; - дефіцит персоналу, як висококваліфікованих спеціалістів так і звичайних працівників.
Можливості	Загрози
- територіальне розширення ринків; - виведення на вітчизняний ринок нових продуктів, розширення асортименту продукції, що є в продуктовій лінійці компаній групи «Roullier»; - участь в державних програмах із залученням фінансових коштів комерційних банків щодо кредитування агровиробників; - збільшення свідомості бренду, залучення нових клієнтів.	- зростаюча конкуренція на ринку, агрохімічних засобів; - військові дії, що можуть призвести до часткової або повної втрати бізнесу; - зміни в нормативно-правовому регулюванні ведення бізнесу: зміни ставок податків та митних зборів; - порушення налагоджених логістичних каналів; - зниження платоспроможності сільгоспвиробників.

ТОВ "Тімак Агро Україна" має всі шанси стати одним з лідерів на ринку органічних та мінеральних добрив. Для досягнення цієї мети компанії необхідно зосередитися на своїх сильних сторонах, активно використовувати можливості та мінімізувати вплив слабких сторін та зовнішніх загроз. Цього можна досягти активною експансією на нові ринки, зокрема, в регіони, де компанія ще слабо представлена. Це може бути постійний розвиток нових продуктів та розширення асортименту з метою задоволення потреб клієнтів та збільшення продажів, збільшення власного капіталу для забезпечення фінансової стійкості компанії та

зниження залежності від зовнішніх джерел фінансування, розробка програм розвитку персоналу, залучення нових висококваліфікованих фахівців та вдосконалення систем мотивації. Також розширення співпраці з дистриб'юторами, операторами аграрного ринку та державними органами для посилення позицій на ринку. Загалом компанія має гарне підґрунтя, у вигляді вже існуючих та можливих переваг, для розвитку та ефективного використання інвестиційного потенціалу задля подолання своїх слабких сторін та посилення ринкових позицій.

2.2 Аналіз фінансово-економічних показників діяльності компанії

ТОВ «Тімак Агро Україна» дотримується принципу прозорості та відкритості, регулярно висвітлює результати своєї фінансово-економічної діяльності на офіційному сайті. На основі даних фінансової звітності ТОВ «Тімак Агро Україна» проаналізовано динаміку його основних фінансових показників. Для аналізу динаміки фінансово-економічної діяльності ТОВ «Тімак Агро Україна» було розраховано показники, які характеризують його фінансове становище на основі даних фінансової звітності. Дані відображено у табл. 2.5.

Таблиця 2.5 - Динаміка фінансово-економічної діяльності ТОВ «Тімак Агро Україна»

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	984049	679933	679750	-304116	-183	-30,90	-0,03
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	623295	465428	475648	-157867	10220	-25,33	2,20
Валовий прибуток (збиток) тис. грн.	360754	214505	204102	-146249	-10403	-40,54	-4,85
Інші операційні доходи, тис. грн	22 199	43 772	78 132	21573	34360	97,18	78,50
Адміністративні витрати	50 713	59 060	58 325	8347	-735	16,46	-1,24

Продовження таблиці 2.5

Витрати на збут	179 878	162 496	163 791	-17382	1295	-9,66	0,80
Інші операційні витрати	14 565	75 685	23 257	61120	-52428	419,64	-69,27
Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн.	137797	-38964	36861	-176761	75825	-	-
Інші фінансові доходи	324	220	84	-104	-136	-32,10	-61,82
Фінансові витрати	17 786	37 097	36 330	19311	-767	108,57	-2,07
Інші витрати	-	10 742	-	-	-	-	-
Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн	120335	-86583	61	-206918	86644	-	-
Податок на прибуток	12 278	6 134	6 152	-6144	18	-50,04	0,29
Чистий фінансовий результат, тис. грн.	108057	-80449	-5537	-188506	74912	-	-

Джерело: складено автором за даними фінансової звітності підприємства

За аналізований період відбулось погіршення фінансових показників ТОВ «Тімак Агро Україна». Внаслідок значного зменшення обсягу реалізованої продукції в 2022-2023 роках грошова виручка від реалізації зменшилась на 30,9% проти 2021 р., собівартість реалізованої продукції зменшилась на 25,3%, а валовий прибуток - на 40,5%. Фінансовий результат від операційної діяльності у 2022 році був від'ємний, в наступному році компанія покращила свої фінансові результати, проте загальний фінансовий результат у 2022-2023 роках був збиток. Компанією в наслідок військових дій було втрачено налагоджені логістичні канали і в 2023 році компанія повністю переналагоджувала логістику, внаслідок чого значно зросли як операційні витрати так і витрати на збут на одиницю продукції. Динаміку та склад операційних витрат наведено в табл. 2.6.

Таблиця 2.6 - Динаміка операційних витрат ТОВ «Тімак Агро Україна», тис. грн.

Статті витрат	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Матеріальні затрати	9953	12131	12448	2178	317	21,9	2,6
Витрати на оплату праці	98033	93953	104192	-4080	10239	-4,2	10,9
Відрахування на соціальні заходи	14333	16118	14186	1785	-1932	12,5	-12,0
Амортизація	10423	11447	11998	1024	551	9,8	4,8
Інші операційні витрати	112414	174336	102549	61922	-71787	55,1	-41,2

Продовження таблиці 2.6

Разом	245156	307985	245373	62829	-62612	25,6	-20,3
-------	--------	--------	--------	-------	--------	------	-------

Джерело: складено автором за даними фінансової звітності підприємства

За досліджуваний період відбулось зростання величини усіх операційних витрат, крім витрат на відрахування на соціальні заходи та інших операційних витрат. В 2022 році матеріальні витрати зросли на 21,9% проти 2021р., у 2023 р. на 2,6% проти 2022 р. Зростання величини матеріальних витрат сталося, оскільки в 2022 р. значно скоротились обсяги релізації продукції, відбулось зниження курсу гривні та ріст рівня інфляції. Амортизаційні витрати зросли на 9,8% та 4,8% відповідно.

Витрати на оплату праці мали невелике зменшення в 2022 р. на 4,2% проти 2021 р., а в 2023 збільшились на 10,9% порівняно з 2022 р. Зробити однозначний висновок щодо зростання витрат на оплату праці не можна, оскільки в компанії відбулися зміни чисельності персоналу та значний вплив мали інфляційні процеси. Тому більш детально розглянемо складові чинники формвання витрат на оплату праці.

Таблиця 2.7 - Динаміка чисельності персоналу та витрат на оплату праці в ТОВ «Тімак Агро Україна»

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Середньорічна чисельність працівників, осіб	141	133	126	-8	-7	-5,7	-5,3
Фонд оплати праці, тис. грн	98033	93953	104192	-4080	10239	-4,2	10,9
Середньомісячна заробітна праці 1 працівника, грн	57939,1	58867,8	68910,1	928,7	10042,3	1,6	17,1

Джерело: складено автором за даними фінансової звітності підприємства

В ТОВ «Тімак Агро Україна» в 2022 р. порівняно із 2021 р. чисельність працівників скоротилась на 8 осіб або на 5,7%, в 2023 р. кількість зменшилась ще на 5,3% в порівнянні до 2022 р. Фонд оплати праці зріс в 2023 р. на 10,9%, а середньомісячна заробітна плата - на 17,1%.

За аналізований період найбільший ріст операційних витрат спостерігається у 2022 році - на 25,6% порівняно із 2021 роком. Враховуючи скорочення господарської діяльності компанії та інфляційні процеси у 2023 році абсолютний розмір операційних витрат досяг рівня 2021 року та зменшився порівняно із 2022 р. на 20,3%.

Таблиця 2.8 - Структура операційних витрат ТОВ «ТімакАгро Україна»,%

Статті витрат	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Матеріальні затрати	4,1	3,9	5,1	-0,2	1,2	-4,9	30,8
Витрати на оплату праці	40,0	30,5	42,5	-9,5	12	-23,8	39,3
Відрахування на соціальні заходи	5,8	5,2	5,8	-0,6	0,6	-10,3	11,5
Амортизація	4,3	3,7	4,9	-0,6	1,2	-14,0	32,4
Інші операційні витрати	45,9	56,6	41,8	10,7	-14,8	23,3	-26,1
Разом	100,0	100,0	100,0	-	-	-	-

Джерело: складено автором за даними фінансової звітності підприємства

Розглядаючи структуру операційних витрат ТОВ «Тімак Агро Україна» можна сказати, що найбільшу питому вагу мають витрати на оплату праці, у 2023 р. частка цих витрат була найбільша - 42,5%, що на 12 відсотків більше ніж у 2022 р. Також, суттєву частку мають інші операційні витрати - 41,8% на 2023 р.

За досліджуваний період компанія не здійснювала інвестицій у цінні папери інших підприємств, а також інвестиції в асоційовані та дочірні підприємства. Для покриття кредитних ризиків використовувались такі інструменти, як: банківські гарантії, гарантії від материнських компаній партнерів, авальовані векселі, фінансові аграрні розписки, страхування та фінансування сільськогосподарських виробників по партнерським програмам з банками.

2.3 Оцінка ефективності використання інвестиційного потенціалу на підприємстві

Для оцінки інвестиційного потенціалу ТОВ «Тімак Агро Україна» слід розглянути яких трансформацій компанія зазнала в поточній реальності.

Однією із основних складових інвестиційного потенціалу є кадровий потенціал. Динаміку чисельності персоналу ТОВ «Тімак Агро Україна» наведено на рис. 2.6

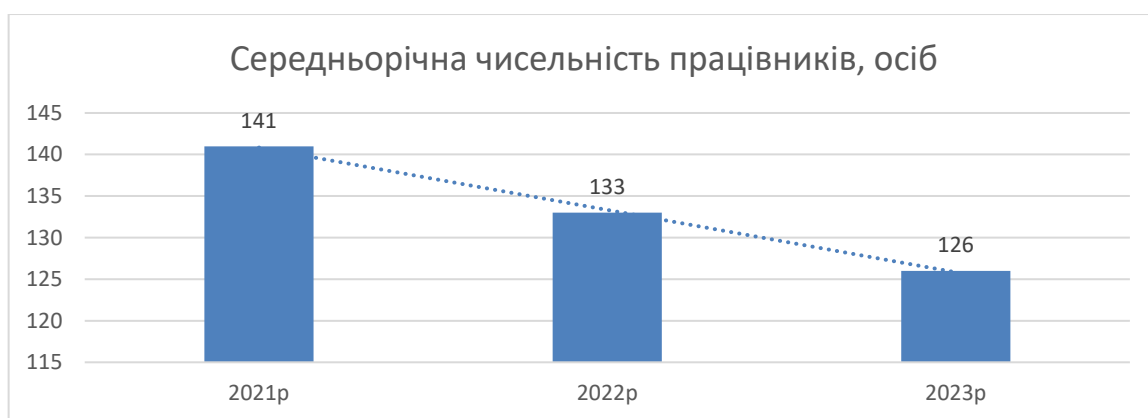

Рисунок 2.6 - Динаміка чисельності персоналу в ТОВ «Тімак Агро Україна»

Джерело: складено автором за даними фінансової звітності підприємства

За досліджуваний період в ТОВ «Тімак Агро Україна» спостерігається щорічне скорочення персоналу, так в 2022 р. порівняно із 2021р. чисельність працівників скоротилась на 8 осіб або на 5,7%, а в 2023 р. кількість зменшилась ще на 5,3% в порівнянні до 2022 р. ТОВ «Тімак Агро Україна» відчуває дефіцит персоналу, вакантні посади розміщені як на сайті компанії так і на основних професійних сайтах з пошуку роботи, таких як LinkedIn, Robota.ua, Work.ua. Компанія активно залучає до роботи студентів.

На початок 2024 р.в ТОВ «Тімак Агро Україна» працювало 126 співробітників, з них 89 консультантів з живлення рослин. В роботі центрального офісу задіяно 27 співробітників. Офіс ТОВ «Тімак Агро Україна» знаходиться в м. Київ. Кадровий потенціал ТОВ «Тімак Агро Україна» (табл. 2.9).

Таблиця 2.9 - Кадровий потенціал ТОВ «Тімак Агро Україна», 2023 р.

Категорія розподілу	Чисельність, осіб	Частка у загальній чисельності, %
Розподіл персоналу за стажем роботи:		
Більше 10	26	20,6
Від 5 до 10 років	52	41,3
Від 2 до 5 років	25	19,8
До 2 років	23	18,3
Розподіл персоналу за віком:		
45-55	23	18,3
35-45	46	36,5
25-35	38	30,2
20-25	19	15,0
Розподіл за статтю:		
Чоловіки	72	57,1
Жінки	54	42,9
Розподіл персоналу за освітою:		
Вища	77	61,1
Середня спеціальна	49	38,9
Розподіл персоналу за професійним спрямуванням:		
Менеджмент	27	21,4
Реалізація	64	50,8
Агрономія	25	19,8
Інженернотехнічне спрямування	10	8

Джерело: складено автором за даними фінансової звітності підприємства

Основний штат працівників (понад 60%) працює в компанії понад 5-ти років, більше половини працівників - це чоловіки(57,1%), знаходиться у віці 35-45 років - 36,5%, має вищу освіту (61,1%) та задіяна в сфері реалізації продукції (50,8%).

Розглянемо ефективність використання кадрового потенціалу компанії.

Таблиця 2.10 - Динаміка продуктивності праці в ТОВ «Тімак Агро Україна»

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022 р.	2023 р.	2022 р.	2023 р.
Середньорічна чисельність працівників, осіб	141	133	126	-8	-7	-5,70	-5,30
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	984049,0	679933,0	679750,0	-304116,0	-183,0	-30,90	-0,03
Продуктивність праці, тис.грн/ осіб	6979,07	5112,28	5394,84	-1866,79	282,56	-26,75	5,53

Джерело: складено автором за даними фінансової звітності підприємства

Продуктивність праці в ТОВ «Тімак Агро Україна» в 2022 р. знизилась порівняно із 2021р. на 26,75% або на 1866,79 грн у розрахунку на одного працівника. В 2023 р. не зважаючи на зменшення чисельності персоналу на 7 осіб та зменшення обсягу реалізованої продукції на 183 тис. грн, продуктивність праці зросла порівняно із 2022р. на 282,56 тис. грн або на 5,5%.

Як зазначено компанією, головною її цінністю є люди, їх життя, здоров'я та добробут. Усі процеси компанії з 2022 року були переорієнтовані, виходячи з важливості безпеки працівників та їх сімей. Саме тому було докладено багато зусиль, щоб організаційна структура та штат компанії не зазнали змін. Для цього було проведено інструктажі з правил поведінки у разі кризової ситуації, розроблені варіанти дій для працівників у різних регіонах України, визначені шляхи для переміщення працівників та надано додаткова допомога працівникам у регіонах з високим ступенем ризику.

Змінився формат роботи через неможливість виїзду на маршрути комерційної команди, перейшли на 100% віддалений формат роботи підтримувальні підрозділи. Відбулося внутрішнє переміщення кадрів з подальшим залученням до роботи в інших регіонах. Компанія допомогла працівникам з переміщенням, адже це впливає на їхню можливість працювати. За кожним працівником комерційної команди закріплені конкретні райони, господарства, території, з якими вони працюють, тому у випадку переміщення працівника до іншої області йому потрібно значно змінювати свій формат роботи і шукати шляхи для спілкування з тими клієнтами, які залишилися на його території. Частину команди було переведено у режим «простою», водночас не зменшуючи дохід такої категорії працівників. Динаміку фонду заробітної плати працівників ТОВ «Тімак Агро Україна» наведено на рис. 2.6.

За досліджуваний період спостерігається ріст фонду заробітної плати в ТОВ «Тімак Агро Україна» на 10239 тис. грн. або на 10,9% проти 2022 р. В 2023 році компанія повернулася до повоєнного режиму роботи, максимально скоротивши режими «віддаленої» роботи, залишивши такий формат лише на тих участках, що обумовлені умовами безпеки.

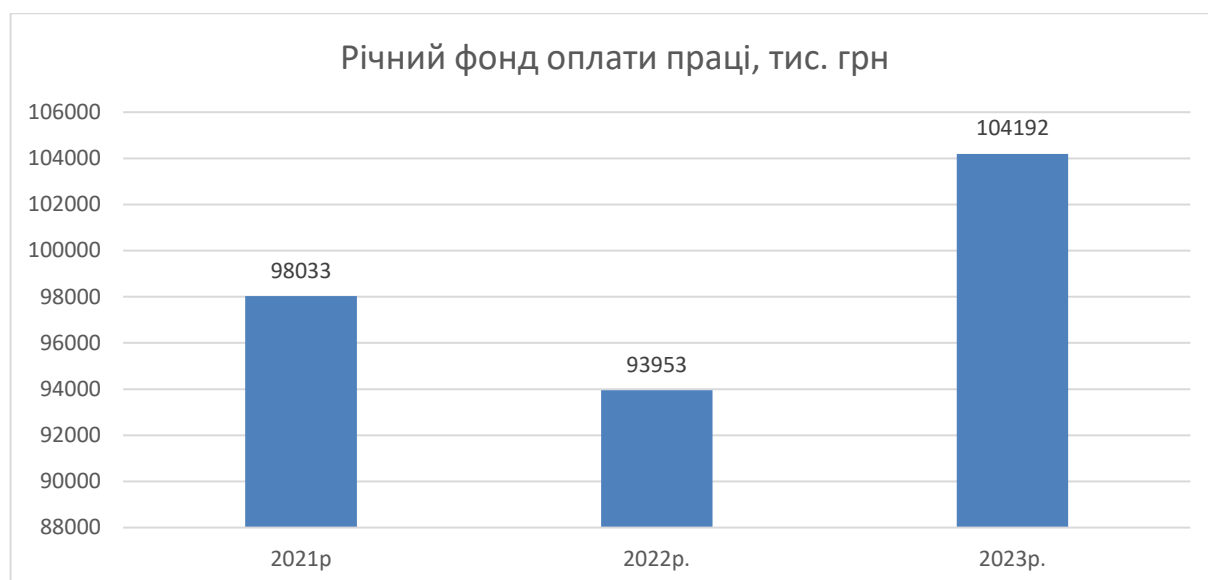

Рисунок 2.7 - Динаміка річного фонду оплати праці в ТОВ «Тімак Агро Україна», тис. грн

Джерело: складено автором за даними фінансової звітності підприємства

Одним з ключових фокусів уваги ТОВ «Тімак Агро Україна» є утримання та розвиток команди. Щороку запроваджуються численні інструменти, спрямовані на створення комфортних умов праці. За результатами вихідного інтерв'ю, що проводиться HR-відділом компанії 63% працівників, які залишили компанію в 2022-2023рр. готові розглядати ТОВ «Тімак Агро Україна» в якості потенційного роботодавця у майбутньому[45].

Що стосується виробничих ресурсів та активів, то ТОВ «Тімак Агро Україна» зазнало певних втрат та пошкоджень власних виробничих ресурсів та активів (часткова втрата продукції, що зберігалась на складах, обладнання та інфраструктури). Розглянемо динаміку забезпеченості компанії основними засобами та ефективність їх використання (табл.2.11).

Таблиця 2.11 - Забезпеченість та ефективність використання основних засобів в ТОВ «Тімак Агро Україна»

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022р.	2023р.	2022р.	2023р.
Вартість основних виробничих засобів, тис. грн	37 329	31 833	38 854	-5 496	7 021	-14,70	22,10
Фондоозброєність	264,74	239,35	308,37	-25,40	69,02	16,48	28,84
Фондомісткість	0,04	0,05	0,06	0,01	0,01	50,68	22,09

Продовження таблиці 2.11

Фондовіддача	26,36	21,36	17,49	-5,00	-3,86	-33,63	-18,09
Отримано прибутку(збитку) на 1 грн основних виробничих засобів	2,89	-2,53	-0,14	-5,42	2,38	-	-

Джерело: складено автором за даними фінансової звітності підприємства

В 2022 р. ТОВ «Тімак Агро Україна» зазнало втрати основних виробничих засобів на 5496 тис. грн або на 14,7%. В 2023р. забезпеченість підприємства фондами зросла, проте ефективність їх використання зменшилась. Так, вартість основних виробничих засобів зросла на 7021 тис. грн або на 22,1%, фондоозброєність зросла на 69,02 грн на одного працівника або на 28,8%, а фондовіддача зменшилась на 3,86 грн або на 18,1%, на 1 грн вартості основних виробничих засобів було отримано 14 коп. збитку.

За досліджуваний період витрати компанії на придбання необоротних активів значно перевищували доходи від їх реалізації. В 2023 р. витрати на придбання необоротних активів зросли порівняно із 2022 р. на 15716 тис. грн або на 154,9%, що можна вважати позитивним явищем, що свідчить про оновлення основних засобів компанії

Таблиця 2.12 - Рух грошових коштів від інвестиційної діяльності ТОВ «Тімак Агро Україна», тис. грн

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022р.	2023р.	2022р.	2023р.
Надходження від реалізації:							
необоротних активів	3 627	898	7 437	-2 729	6 539	-75,2	728,2
Витрачання на придбання:							
необоротних активів	28 894	10 149	25 865	-18 745	15 716	-64,9	154,9
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-25 267	-9 251	-18 428	16 016	-9 177	-	-

Джерело: складено автором за даними фінансової звітності підприємства

За досліджуваний період компанія не здійснювала інвестицій у цінні папери інших підприємств, а також інвестиції в асоційовані та дочірні підприємства. Для покриття кредитних ризиків використовувались такі інструменти, як: банківські гарантії, гарантії від материнських компаній партнерів, авальовані векселі, фінансові аграрні розписки, страхування та

фінансування сільськогосподарських виробників по партнерським програмам з банками.

Для визначення рівня забезпеченості компанії фінансовими ресурсами та джерелами їх формування, слід проаналізувати структуру балансу, в т.ч. активів та пасивів ТОВ «Тімак Агро Україна».

Таблиця 2.13 - Динаміка балансу ТОВ «Тімак Агро Україна», тис. грн

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022 р.	2023 р.	2022р.	2023р.
Актив							
1. Необоротні активи	43 727	44 054	44 657	327	603	0,7	1,4
2. Оборотні активи	204 186	220 162	255 588	15 976	35 426	7,8	16,1
в тому числі: запаси	21 690	71 314	37 898	49 624	-33 416	228,8	-46,9
дебіторська заборгованість	83310	136 121	204 923	52 811	68 802	63,4	50,5
гроші та їх еквіваленти	74 543	7 907	3 425	-66 636	-4 482	-89,4	-56,7
Пасив							
1. Капітал	44 608	-35 841	-41 378	-80 449	-5 537	-180,3	15,4
2. Довгострокові зобов'язання	-	-	-	-	-	-	-
3. Поточні зобов'язання	203 305	300 057	341 623	96 752	41 566	47,6	13,9
Баланс	247 913	264 216	300 245	16 303	36 029	6,6	13,6

Джерело: складено автором за даними фінансової звітності підприємства

В 2023 р. вартість необоротних активів зросла на 603 тис. грн. або на 1,4% в порівнянні з 2022 р. При цьому суми власного капіталу починаючи з 2022 р. не вистачило на покриття отриманих збитків від операційної діяльності. Слід зазначити, що сума власного капіталу ТОВ «Тімак Агро Україна» складає лише 1067 грн. Збільшення величини оборотних активів на 35426 тис. грн або на 16,1% у 2023 р. можна назвати позитивним явищем, адже вони швидше генерують прибуток. Проте низька частка необоротних активів може свідчить про недостатню ліквідність компанії та сповільнення інвестиційних процесів. В 2023 році валюта балансу зросла на 36029 тис. грн або на 13,6%, що свідчить про певні процеси нарощування фінансового потенціалу компанії.

За аналізований період лівова частина активів ТОВ «Тімак Агро Україна» припадає на їх оборотну частину (85,1%), а частка необоротних лише в межах 14-17% з чіткою динамікою до зменшення їх питомої ваги (рис. 2.7).

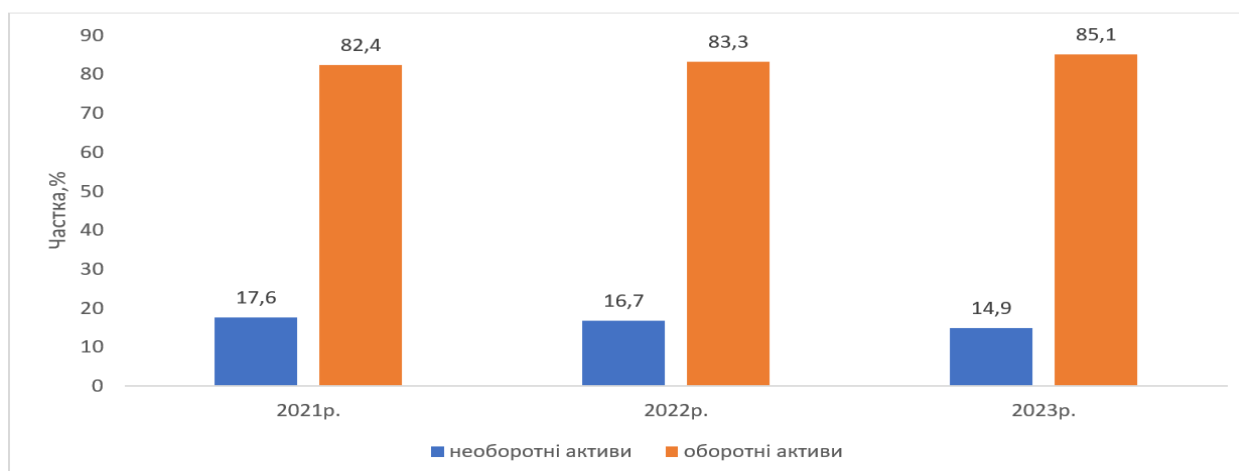

Рисунок 2.8 - Динаміка складових активів ТОВ «Тімак Агро Україна»,%

Джерело: складено автором за даними фінансової звітності підприємства

В складі оборотних активів основну частину складає дебіторська заборгованість, питома вага якої за роки зросла з 33,6% до 68,3%. Слід зазначити, що це небезпечна динаміка, оскільки це є першопричиною збитковості операційної діяльності. Неможливо убезпечитися від виникнення дебіторської заборгованості. Проте наростаюча частка дебіторської заборгованості є небезпечною для підприємства.

Таблиця 2.14 - Склад та структура активів компанії, тис. грн

Показник	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022р.	2023р.	2022р.	2023р.
Актив							
1. Необоротні активи	43 727	44 054	44 657	327	603	0,7	1,4
Незавершені капітальні інвестиції	4 522	4 197	3 926	-325	-271	-7,2	-6,5
Основні засоби	37 329	31 833	38 854	-5 496	7 021	-14,7	22,1
Відстрочені податкові активи	1 872	8 007	1 855	6 135	-6 152	327,7	-76,8
2. Оборотні активи	204 186	220 162	255 588	15 976	35 426	7,8	16,1
в т.ч.: - запаси	21 690	71 314	37 898	49 624	-33 416	228,8	-46,9
- товари	19 678	67 714	34 858	48 036	-32 856	244,1	-48,5
- дебіторська заборгованість	83310	136 121	204 923	52 811	68 802	63,4	50,5
- гроші та їх еквіваленти	74 543	7 907	3 425	-66 636	-4 482	-89,4	-56,7
Витрати майбутніх періодів	2 078	629	1 653	-1 449	1 024	-69,7	162,8
Баланс	247 913	264 216	300 245	16 303	36 029	6,6	13,6

Джерело: складено автором за даними фінансової звітності підприємства

Негативні тенденції в 2023 р. проти 2022 р. характерні за такими статтями як незавершені капітальні інвестиції, відстрочені податкові активи, запаси, відстрочені податкові активи, гроші та їх еквіваленти.

Капітал компанії формується лише за рахунок власного капіталу та поточних зобов'язань та забезпечень. Останні два роки простежується загрозлива ситуація внаслідок збиткової операційної діяльності - нестача власного капіталу, його розміри не покривають збитки компанії від операційної діяльності. За аналізований період також зросли поточні зобов'язання та забезпечення, сума яких у 2023 році зросла порівняно із 2021р. - на 68%, а порівняно із 2022р. - на 13,9%. Наведені показники підтверджують погіршення фінансової стійкості компанії.

Основними показниками, що характеризують ефективності використання економічного потенціалу є показники оборотності, що розраховуються як відношення будь-якого фінансового результату (виручки, собівартості) до середнього балансового показника (розміру активів, оборотних активів, дебіторської заборгованості, власного та інвестованого капіталу). Оскільки компанія в 2022 та 2023 роках мала від'ємне значення власного капіталу, показник оборотності власного капіталу не розраховується. Основні індикатори оборотності представлені у таблиці 2.15.

Таблиця 2.15 - Динаміка показників оборотності ТОВ «Тімак Агро Україна»

Показник	Роки			Абсолютне відхилення	
	2021	2022	2023	2022р.	2023р.
Коефіцієнт оборотності активів	3,97	2,57	2,26	-1,40	-0,31
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	4,82	3,09	2,66	-1,73	-0,43
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	11,81	5,00	3,32	-6,82	-1,68
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	3,82	5,03	3,65	1,21	-1,39
Оборотність активів, дні	91	140	159	49	19
Оборотність оборотних активів, дні	75	117	135	42	19

Продовження таблиці 2.15

Оборотність дебіторської заборгованості, дні	30	72	109	42	36
Оборотність кредиторської заборгованості, дні	94	72	99	-23	27

Джерело: складено автором за даними фінансової звітності підприємства

За досліджуваний період спостерігається сповільнення швидкості обороту активів та кредиторської заборгованості. Оборотноість активів та оборотних активів в 2023 р. порівняно із 2022 р. сповільнилась на 19 днів і склала 159 та 135 днів відповідно, оборотноість дебіторської заборгованості зменшилась на 36 днів і склала 109 днів або 3,32 обороту за рік, оборотноість кредиторської заборгованості також зменшилась на 1,39 обороти. Зниження оборотноості веде до зростання потреби компанії в фінансових ресурсах. В умовах обмеженого доступу до дешевих фінансових ресурсів це призведе до збільшення фінансових витрат компанії. В подальшому, резервами пришвидшення коефіцієнтів можуть бути: зниження суми виробничих запасів до мінімально допустимого рівня, що дозволяє вести безперебійно операційні процеси; стимулювання збуту; зменшення запасів готової продукції; здійснення заходів щодо прискорення погашення дебіторської заборгованості тощо.

Проведення аналізу прибутковості, ліквідності та стабільності компанії дозволяє зрозуміти, як ефективно використовується фінансовий потенціал підприємства. Проведено оцінку фінансової стійкості та ліквідності ТОВ «Тімак Агро Україна», коефіцієнти, що характеризують фінансовий потенціал компанії наведено в табл. 2.16.

Таблиця 2.16 - Динаміка ліквідності та платоспроможності ТОВ «Тімак Агро Україна»

Показники	Нормативне значення	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
		2021	2022	2023	2022р	2023р	2022р	2023р
Поточна ліквідність	1-3	1	0,73	0,75	-0,27	0,02	-27,0	2,7
Абсолютна ліквідність	0,2-0,6	0,37	0,03	0,01	-0,34	-0,02	-91,9	-66,7
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6-1	0,77	0,48	0,61	-0,29	0,13	-37,7	27,1
Відношення грошових коштів до активів	0,1-0,2	0,3	0,03	0,01	-0,27	-0,02	-90,0	-66,7

Продовження таблиці 2.16

Проміжний коефіцієнт покриття	2-3	0,78	0,09	0,56	-0,69	0,47	-88,5	522,2
Коефіцієнт автономії	0,4-0,6	0,18	-0,13	-0,14	-0,31	-0,01	-172,2	7,7
Відношення чистого боргу до EBITDA, %	3-5	0,9	-10,6	6,9	-11,5	17,5	-1277,8	-165,1
Коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом	>1	1,02	-0,81	-0,93	-1,83	-0,12	-179,4	14,8

Джерело: складено автором за даними фінансової звітності підприємства

За результатами проведено аналізу, можна сказати, що в 2023 р. спостерігається погіршення усіх фінансових показників компанії порівняно із 2021 р., що пояснюється впершу чергу негативним впливом чинників війни.

Основним індикатором здатності компанії відповідати за поточними зобов'язаннями за допомогою оборотних активів є показник поточної ліквідності. В ТОВ «Тімак Агро Україна» лише в 2021 р. значення цього показника відповідало нижньому значенню нормативу. В 2022 та 2023 роках значення було нижче нормативного, що свідчить про проблемний стан платоспроможності, адже оборотних активів компанії недостатньо для того, щоб відповісти за поточними зобов'язаннями. Це веде до зниження довіри до компанії з боку кредиторів, постачальників, інвесторів і партнерів. Крім цього, проблеми з платоспроможністю ведуть до збільшення вартості позикових коштів і, як результат, до прямих фінансових втрат. Показник абсолютної ліквідності лише у 2021 р. був на рівні вище мінімально рекомендованого значення ($> 0,2$).

Один з найбільш важливих коефіцієнтів фінансової стійкості - це показник фінансової автономії, що відображає співвідношення власного капіталу компанії до всіх фінансових ресурсів. Значення показника говорить про те, яку частину своїх активів компанія здатна профінансувати за рахунок власних фінансових ресурсів. За період дослідження в ТОВ «Тімак Агро Україна» був значно нижче нормативного значення, що свідчить про високий рівень фінансових ризиків.

Коефіцієнти платоспроможні за останні два роки мали від'ємне значення, що пов'язане зі збитковістю операційної діяльності компанії.

Показник відношення чистого боргу до EBITDA значно перевищує своє нормативне значення за аналізовані роки, що свідчить про проблеми з

платоспроможністю компанії - наявне боргове навантаження не покривається наявним доходам від ведення бізнесу.

Коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом (коефіцієнт інвестування) починаючи з 2022 р. для ТОВ «Тімак Агро Україна» був від'ємний, що показує недостатність власного капіталу для покриття необоротних активів.

Отже, аналіз показників ліквідності та платоспроможності ТОВ «Тімак Агро Україна» свідчить про значне погіршення його фінансового стану. Всі розраховані показники мають від'ємну динаміку.

Для проведення порівняльного аналізу інвестиційного потенціалу компанії доцільно обрати еталонні або конкуруючі підприємства з аналогічної галузі. ТОВ «Тімак Агро Україна» спеціалізується на виробництві та постачанні мінеральних і органічних добрив, а також наданні консультаційних послуг у сфері агробізнесу. На українському ринку компанія стикається з конкуренцією з боку кількох значних гравців (табл 2.17).

Таблиця 2.17 - Конкурентне середовище ТОВ «Тімак Агро Україна»

Параметр	ТОВ «Тімак Агро Україна»	ТОВ «Оріон Агросервіс»	Агрохолдинг VITAGRO	Сингента	ТОВ «Спектр-Агро»	АК «Ерідон»
Основний фокус	Добрива, консультації	Засоби захисту рослин, насіння	Засоби захисту рослин, добрива	Засоби захисту рослин, насіння	Засоби захисту рослин, насіння	Засоби захисту рослин, насіння
Асортимент продукції	Мінеральні добрива, біостимулятори	ЗЗР, насіння, мікродобрива	ЗЗР, насіння, корми, добрива	ЗЗР, насіння, біостимулятори	ЗЗР, насіння, добрива	ЗЗР, насіння, добрива
Географія діяльності	Локальний ринок України	Локальний ринок України	Західна Україна	Глобальний	Локальний ринок України	Глобальний
Інноваційність	Висока	Низька	Низька	Висока	Помірна	Помірна
Фінансовий стан (2023р.)	Дохід: 679,75 млн грн. Збиток: -5,537 млн грн	Дохід: 15,66 млн грн. Прибуток: 682,5 тис. грн	Дохід: 2,91 млн грн. Прибуток: 25,8 тис. грн	Дохід: 8,91 млн грн. Прибуток: 83,6 тис. грн	Дохід: 6 128,4 млн грн. Прибуток: 256,5 млн грн.	Дохід: 26 926 млн грн. Прибуток: 681 млн грн.
Впізнаваність бренду	Середня	Середня	Низька	Висока	Середня	Висока

Продовження таблиці 2.17

Рівень консультативних послуг	Високий	Низький	Помірний	Помірний	Високий	Високий
Залежність від материнської компанії	Висока	Немає	Немає	Висока	Немає	Немає
Логістичні можливості	Обмежені через війну	Обмежені через війну	Необмежені	Обмежені через війну	Обмежені через війну	Обмежені через війну

Джерело: складено автором

Основні конкуренти: ТОВ «Оріон Агросервіс» - постачальник засобів захисту рослин, посівного матеріалу та мікродобрив в Україні. Агрохолдинг «VITAGRO» - один із лідерів ринку сільськогосподарської продукції та агрохолдинг замкнутого циклу виробництва у Західній Україні. «Сингента» - міжнародна компанія, що пропонує широкий спектр засобів захисту рослин та насіння, а також надає консультативні послуги аграріям. ТОВ «Спектр-Агро» - компанія, що займається дистрибуцією засобів захисту рослин, насіння та добрив, співпрацюючи з провідними світовими виробниками. Аграрна компанія «Ерідон» - один із найбільших постачальників засобів захисту рослин, насіння та добрив в Україні, з розгалуженою мережею дистрибуції.

Отже, можна виділити такі основні проблеми ТОВ «Тімак Агро Україна» в порівнянні з конкурентами:

Обмежений асортимент продукції, бо компанія зосереджена переважно на виробництві добрив та біостимуляторів, тоді як конкуренти, такі як «Сингента» та «Ерідон», пропонують ширший спектр продуктів, включаючи засоби захисту рослин та насіння.

Порівняно з великими міжнародними та національними гравцями, ТОВ «Тімак Агро Україна» має меншу присутність на ринку, що може обмежувати її вплив та можливості конкурувати за великих клієнтів. В Україні бренд менш впізнаваний, ніж глобальні імена, такі як «Сингента», які мають глобальну мережу поставок та розвинену логістику, або добре відомі місцеві гравці, наприклад, VITAGRO.

Як дочірня компанія Group Roullier, ТОВ «Тімак Агро Україна» має обмежену автономію в прийнятті стратегічних рішень, що може впливати на її адаптивність до локальних ринкових умов.

Власні активи компанії значно менші порівняно з конкурентами. Це може ускладнювати інвестиції в розширення, маркетинг або нові технології.

У сегменті мінеральних добрив українські конкуренти часто пропонують продукцію за нижчими цінами, що може знижувати конкурентоспроможність «Тімак Агро Україна».

Отже, у нових умовах функціонування для ТОВ «Тімак Агро Україна» виникли багато серйозних проблем. Це завдало серйозного впливу як компанії загалом так і її інвестиційному потенціалу зокрема. Отже, оцінка показала такі основні проблеми ефективності використання інвестиційного потенціалу:

- за даними 2023 року, компанія мала збитки (-5,537 млн грн), що свідчить про складнощі з рентабельністю та управлінням фінансовими ресурсами. Низька прибутковість обмежує можливості для реінвестування у розвиток та модернізацію;

- порушення логістики, зниження платоспроможності агровиробників та зменшення господарського використання сільськогосподарських земель значно скорочують обсяги збуту продукції. Високі ризики для іноземних інвесторів стримують додаткові капіталовкладення;

- основна спеціалізація на добривах та біостимуляторах може не задовольняти всіх потреб клієнтів. Конкуренти пропонують більш широкий асортимент (засоби захисту рослин, насіння, корми), що послаблює ринкову позицію компанії;

- ухвалення стратегічних рішень часто залежить від глобальної політики Group Roullier, що обмежує гнучкість у реагуванні на локальні виклики;

- війна спричинила міграцію кадрів і психологічний тиск на працівників, що вплинуло на продуктивність та ефективність роботи.

РОЗДІЛ 3

ПРОПОЗИЦІЇ З ПОКРАЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Розгляд пропозицій з покращення ефективності використання інвестиційного потенціалу компанії

Формування та розвиток інвестиційного потенціалу підприємства залежить від створення та підтримки джерел додаткових інвестиційних можливостей, що реалізується за рахунок мобілізації внутрішніх та зовнішніх ресурсів, оскільки інвестиційний потенціал - це потенційні можливості, що дозволяють знаходити нові перспективні напрями реалізації бізнесу та вдосконалювати його операційну діяльність та покращити фінансові результати.

Підвищення ефективності використання інвестиційного потенціалу, а також вибір обґрунтованих методів та шляхів покращення показників інвестиційної діяльності для ТОВ «Тімак Агро Україна» є одним з пріоритетних завдань в сучасних умовах. За результатами проведеного аналізу можемо сказати, що ТОВ "Тімак Агро Україна" має можливості покращити свої позиції на ринку агрохімічних засобів за рахунок ефективного використання інвестиційного потенціалу. Для досягнення цієї мети компанії необхідно зосередитися на своїх сильних сторонах, активно використовувати можливості та мінімізувати вплив слабких сторін та зовнішніх загроз.

Проведений аналіз інвестиційного потенціалу ТОВ «Тімак Агро Україна», а також враховуючи основні проблеми ефективної реалізації інвестиційної діяльності підприємств у сучасних умовах дозволяють визначити наступні напрями підвищення ефективності використання інвестиційного потенціалу компанії:

- розширення присутності на ринку шляхом активної співпраці з дистриб'юторами;
- активне застосування інструментів ризик-менеджменту підприємства (оптимізація дебіторської заборгованості);
- покращення показників ефективності використання інвестиційного потенціалу, а саме кадрового потенціалу;
- вдосконалення стратегії розвитку підприємства з урахуванням реалізації нового інвестиційного проекту (відкриття нового регіонального центру органічної продукції).

Проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що компанія потребує подальшого розвитку збутової мережі, за рахунок більш активної співпраці з дистриб'юторами (проведення тренінгів та введення уніфікованих стандартів обслуговування), розширення сфери послуг (професійного консультування, логістичні послуги) за рахунок постійного професійного розвитку команди та навчання персоналу; розширення продуктового портфелю (акцент на органічній продукції) та збільшення кількості замовників; та оптимізації розміру дебіторської заборгованості за рахунок активної участі в державних та грантових програмах фінансування сільськогосподарських товаровиробників.

Організація дистрибуції і продажів продукції промислового споживання (для підприємств сектора бізнесу B2B) принципово відрізняється від товарів широкого вжитку. Компанія шукає покупців і відповідно до цього будує логістичні канали дистрибуції своїх товарів, щоб вони відповідали політиці закупівель агровиробників.

Розширення кількості дистриб'юторів-консультантів, що просувають продукт компанії на ринок та ведуть інформаційно-консультаційну роботу з замовниками суттєво покращить ринкові позиції компанії. Активна співпраця з дистриб'юторами потребує уніфікованого підходу щодо надання інформації про продукти компанії ТОВ «Тімак Агро Україна» та потребує розробки та впровадження чітких критерії їх оцінки роботи, в першу чергу, щодо якості

обслуговування клієнтів, швидкості реагування на звернення та професійної компетенції персоналу.

Важливим завданням ефективного використання інвестиційного потенціалу є планування заходів щодо розвитку кадрового потенціалу та визначення майбутнього професійного навчання персоналу, адже від рівня професіоналізму консультантів та якості обслуговування споживачів залежить конкурентоспроможність компанії. Основним економічним ефектом від проведення тренінгів це зростання продуктивності праці, зростання продажів, зміцнення конкурентної позиції компанії та підвищення лояльності клієнтів компанії. Визначення потреби у навчанні повинно проводитися на ТОВ «Тімак Агро Україна» з урахуванням результатів роботи працівників, часу останнього проведення навчання, норм охорони праці та техніки безпеки, зміни зовнішнього середовища, розвитку нових технологій та підходів тощо. Отже, інвестиційні витрати на навчання та розвиток персоналу напряду сприятиме покращенню ефективності використання інвестиційного потенціалу ТОВ «Тімак Агро Україна».

Внаслідок повномасштабного вторгнення росії в 2022 р. компанія частково втратила ринки збуту в Харківській, Сумській, Запорізькій та Херсонській областях. Розвиток регіональних представництв безпосередньо в областях відносно безпечного ведення агробізнесу є виправданим з точки зору поточних потреб сільгоспвиробників. Найбільш ефективним для підприємств агротрейдингу є капітальне інвестування, а саме або вихід на нові ринки, або розширення номенклатурного ряду. У зв'язку із регіональними змінами концентрації агровиробників та умов безпечності ведення бізнесу в рамках стратегії по територіальному розширенню компанії для ТОВ «Тімак Агро Україна» запропоновано вихід на новий регіональний ринок шляхом відкриття регіонального центру органічної продукції у Черкаській області в м. Умань.

Зважаючи на те, що зараз відбувся перерозподіл регіонів щодо виробництва аграрної продукції, і концентрації аграрного бізнесу в центральних областях України та акцент в асортименті продукції ТОВ «Тімак Агро Україна» на

садівництво та ягідництво доцільним є розширення регіонального відділу в м. Умань Черкаської області що також обґрунтовано з точки зору логістики.

Сільськогосподарське виробництво є одним з найбільших і важливих секторів економіки Черкаської області та має великі резерви розвитку. Площа сільськогосподарських угідь складає понад майже 1,5 млн га (3,5% угідь України), з них майже 1,3 млн га ріллі. Виробництвом сільськогосподарської продукції займаються 573 сільськогосподарських підприємств; 1401 фермерське господарство; 94 сільськогосподарських кооперативів та 201 тис. особистих селянських господарств. В області нараховується більше 6,3 тис. га багаторічних плодово-ягідних насаджень, в плодоносному віці 5,1 тис. га. Щороку в середньому збирається від 40 до 62 тис. т. плодово - ягідної продукції, понад 79% врожаю припадає на господарства населення. Вирощуванням плодово - ягідної продукції займаються більше 70 великих сільськогосподарських та фермерських господарств області. В області працює великий тепличний комбінат - ПОСП «Уманський тепличний комбінат», що займається вирощуванням томатів та огірків.

Згідно з даними ТОВ «Органік Стандарт» (єдиний український орган із сертифікації органічного виробництва), на території Черкаської області сконцентровано найбільша кількість виробників органічної продукції. Станом на листопад 2023 року свою діяльність здійснювали 17 середніх та великих виробників органічної продукції, з них 10 виробників органічної продукції рослинництва, ягідництва та садівництва.

Отже, можна стверджувати, що дана пропозиція є обґрунтованою з точки зору потенційних обсягів реалізації органічних агрохімічних засобів й, відповідно, очікуваного прибутку в результаті діяльності нового регіонального центру в м. Умань.

Проведений в розділі 2 аналіз фінансового стану ТОВ «Тімак Агро Україна» свідчить про значне зростання дебіторської заборгованості компанії, що свідчить про порушення дисципліни платежів внаслідок значного зниження платоспроможності сільськогосподарських товаровиробників. Загрозливе

зростання дебіторської заборгованості не сприяє зміцненню фінансового стану підприємство. З 2024 року ТОВ «Тімак Агро Україна» приймає участь в грантовій програмі від USAID щодо кредитування агровиробників на купівлю агрохімічних засобів. Умови кредитування відповідно до Програма USAID з банками партнерами наведено в табл. 3.1.

За умовами партнерської програми разом з «ОТР банк» в рамках проекту з USAID «Інвестиції для стійкості бізнесу» ТОВ «Тімак Агро Україна» може запропонувати агровиробникам вигідні умови придбання продукції компанії, а саме фінансування - 0,1% на 9 місяців та 3% на 12 місяців. Під умови цієї програми підпадає основна частина продуктів компанії: Duofertil 38, Sulfammo 25, Physio Natur, Physio Mescal, водорозчинні добрива KSC, рідкі добрива Brio, мікрогранульовані добрива Physiostart та Greenstart, біостимулятори.

Таблиця 3.1 - Умови кредитування аграрних товаровиробників згідно діючих партнерських програм з ТОВ «Тімак Агро Україна»,% [45]

Банк-партнер	Термін кредитування								Авалювання векселів до 9 міс.	
	1-4 місяці		1-6 місяців		1-9 місяців		1-12 місяців		Вартість авалювання	Разов а комісія
	під заста ву	без заста ви	під заста ву	без заста ви	під заста ву	без заста ви	під заста ву	без заста ви		
CREDIT AGRICOL	0,01	0,55	1,45	6,15	5,35	10,10	7,35	12,10	0,00	1,00
Raiffeisen BANK	0,01	0,01	2,10	6,60	6,00	11,00	7,40	12,60	0,00	1,00
OTRbank	0,01	0,01	4,50	4,50	8,00	8,00	10,00	10,00	0,00	1,00
ОЩАДБА НК	0,01	0,01	0,099	3,99	5,25	7,25	7,30	9,99	-	-
ПУМБ	0,01	0,01	4,80	4,80	7,80	7,80	10,10	10,10	0,00	1,00
Банк Львів	0,01	0,01	1,50	1,50	7,50	7,50	10,60	10,60	-	-
ProCredit Bank	0,01	0,01	2,75	2,75	6,25	6,25	8,25	8,25	-	-

Основні умови надання фінансування в рамках програми USAID «Інвестиції для стійкості бізнесу»:

- регіони фінансування - регіони окрім Харківської, Херсонської, Запорізької, Миколаївської обл. та регіонів в зоні до 50 км від кордонів з рф і зоною бойових дій;

- максимальна сума кредиту - до 5,0 млн грн. (можемо надати фінансування і на більшу суму, але вже без грантового компоненту);
- строк видачі кредитів до квітня 2025р., але за умов наявного ліміту гранту;
- застава, у сумі до 5 млн. грн. - без застави (для позичальників в яких дохід від рослинництва не менше 70%);
- мінімальний земельний банк агровиробника від 200 га;
- період діяльності агровиробника від 3 повних сезонів;
- позитивний фінансовий результат;
- валова виручка підприємства (групи підприємств) до 2 млрд грн за минулий фінансовий рік;
- кількість офіційно працюючих на підприємстві до 250 осіб;
- пріоритет агровиробникам у структурі власності яких є жінки;
- кредит не надається агровиробникам, які отримали грант в минулому році за проектом USAID (IBR) [45].

Активна участь компанії в державних та грантових програмах дозволить зменшити навантаження на бюджет компанії та покращити свою платоспроможність. За даними фінансової звітності ТОВ «Тімак Агро Україна» за перше півріччя 2024 р. участь в проекті USAID з партнерськими банками дозволив зменшити дебіторську заборгованість на 12,5% [46].

3.2 Оцінка запропонованих заходів з підвищення ефективності використання інвестиційного потенціалу підприємства

Для вдосконалення обслуговування клієнтів дистрибутивними компаніями потрібно здійснити ряд організаційних заходів щодо підвищення стандартів обслуговування, що потребує інвестування в навчання персоналу та проведення тренінгів, що буде сприяти покращенню комунікаційних процесів та вирішенню операційних питань. Для цього ТОВ «Тімак Агро Україна» доцільно розробити

програму підтримки дистриб'юторів, що передбачає навчання менеджерів, щодо унікальності та особливостей продукції компанії, проведення тренінгів, запровадження системи мотиваційних бонусів та підтримка постійного зворотного зв'язку. З метою підвищення стандартів обслуговування в дистрибутивних центрах необхідно провести ряд організаційних заходів (табл.3.2).

Таблиця 3.2 - Заходи щодо підвищення стандартів обслуговування в дистрибутивних центрах ТОВ «Тімак Агро Україна»

Заходи	Відповідальний підрозділ	Термін провадження	Вартість, грн	Очікуваний ефект
Проведення навчання для продуктових дистриб'юторів	Консалтинговий відділ	2 рази на рік	10000	Підвищення рівня обслуговування клієнтів
Впровадження уніфікованих стандартів обслуговування клієнтів (проведення тренінгів)	Відділ продажу	2 рази на рік	1000	Покращення відповідності стандартам обслуговування
Впровадження системи збору та аналізу зворотного зв'язку (встановлення програми з використанням ІІІ)	Відділ продажу	постійно	1000	Оперативна реакція на відгуки клієнтів
разом			23000	

Джерело: розроблено автором

Для кращого ознайомлення дистриб'юторів з продукцією компанії пропонується проводити двічі на рік навчання, ознайомлення з продуктовими новинками, альтернативними технологіями використання продукції, з результатами дослідних випробувань та спектром застосування продукції. Для розробки та впровадження оновлених стандартів обслуговування пропонується встановити термін 3 місяці, для створення системи збору та аналізу зворотного зв'язку слід також долучити фінансовий департамент (перевірка актуальності цін та тарифів) та відділ продажу, який буде перевіряти на постійній основі відповідність рівня обслуговування стандартам компанії.

Очікується від проведення тренінгів для дистриб'юторів та впровадження стандартів обслуговування клієнтів зростання обсягів продажу на 15%. За даними балансу в 2023 р. обсяг грошових надходжень від реалізації продукції та

надання послуг склав 679750 тис. грн, з них 203900 тис. грн отримано від реалізації через дистрибутивні мережі. Враховуючи те, що через дистрибутивні мережі реалізується до 30% продукції ТОВ «Тімак Агро Україна» прогнозний рівень зростання грошових надходжень складе:

$$203900 * 1,15 = 234485 \text{ тис. грн.}$$

Приріст грошових надходжень складає 30585 тис. грн.

Сумарні витрати на проведення тренінгів та впровадження уніфікованих стандартів обслуговування складають стандартів 23000 грн. Така сума витрат є прийнятною для підприємства.

Отже, можемо сказати, що інвестування в розвиток дистрибутивної мережі економічно виправдане.

Вважаючи те, що кадровий потенціал є важливою складовою інвестиційного потенціалу ТОВ «Тімак Агро Україна» має на постійній основі інвестувати в навчання і розвиток своїх працівників. В умовах плинності кадрів актуальним для підприємства, насамперед буде програма посилення навчання нових працівників. Програма навчання персоналу підприємства має передбачати корпоративні та індивідуальні тренінги. Для співробітників компанії можна впровадити розгалужені тренінгові програми, спрямовані на засвоєння базових навичок роботи з корпоративними клієнтами, отримання професійних компетенцій, а також розвиток лідерських і управлінських здібностей. Планові заходи щодо навчання та адаптацію персоналу наведено в табл. 3.3.

Форми проведення тренінгу для ТОВ «Тімак Агро Україна» пропонуються наступні:

- за допомогою дистанційного навчання через мережу Інтернет;
- у вигляді відео та аудіо курсів;
- у вигляді наставництва, ротації.

Пропонується наступна тематика бізнес-тренінгів для персоналу ТОВ «Тімак Агро Україна»:

1. Технологія підбору персоналу (для директора з персоналу та рекрутера)
2. Англійська мова для лінійного персоналу

3. Формування позитивного іміджу працівника (для адміністраторів, менеджерів з продажу, агрономів консультантів)

4. Тренінг «Агроконсалтинг»

5. Тренінг «Основні навички ведення телефонної розмови»

6. Тренінг для працівників логістичних складів

Таблиця 3.3 - План кадрових заходів в ТОВ «Тімак Агро Україна» на 2025

р.

Найменування заходів	Час виконання	Відповідальна особа	Вартість проведення, грн	Результативність заходів
Проведення підготовки наставників	10.01-20.01	Керівник HR-департаменту	1000	Розвиток лідерських навичок, навчання, що допоможе працівникам бути прикладом для інших та вести за собою.
Закріплення наставників за новими співробітниками	Протягом року, при прийомі на роботу нових співробітників	HR-департамент	-	Вдосконалення та прискорення процесу адаптації працівників.
Тренінги для інженерно-технічного персоналу	20.03 - 30.03 20.09-30.09	Керівник інженерно-технічного департаменту	10000	Розвиток комунікативних та професійних здібностей персоналу
Тренінги для агрономічного персоналу	10.02-20.02 10.10-20.10	Керівник консультативного департаменту	10000	Розвиток комунікативних та професійних здібностей персоналу .
Тренінги для менеджерів з продажу та роботи з корпоративними клієнтами	20.04-30.04 20.08-30.08	Керівник департамент продажу	10000	Розвиток комунікативних та професійних здібностей персоналу ..
Атестація працівників	10.12- 20.12.	Керівник HR-департаменту	1000	Оцінка праці за підсумком року, що допоможе виділити кращих і найменш ефективних працівників.
Всього			32000	

Джерело: розроблено автором

З урахуванням тенденції плинності кадрів і постійним процесом закриття вакантних посад проект «Навчання персоналу» покращить процес онбордінгу нових працівників. Такі інвестиції в людський капітал дозволяють підвищити продуктивність праці та задоволеність клієнтів, а також знизити плинність персоналу через створення сприятливого робочого середовища. У підсумку це буде сприяти зростанню продажів компанії та формуванню позитивного бренду роботодавця.

Загальні витрати на впровадження програми навчання персоналу складуть 32000 грн. За проведеними розрахунками в розділі 2 в 2023 р. спостерігалось зростання продуктивності праці порівняно із 2022 р. за умови часткового оновлення штату працівників - на 5,5 %, продуктивність праці працівників ТОВ «Тімак Агро Україна» склала 5394,84 тис. грн на одного працівника. Очікуваний ефект від впровадження заходів - зростання продуктивності праці до 10%.

Очікуване зростання продуктивності праці складе:

$$5394,84 * 0,10 = 539,48 \text{ тис. грн/ працівника.}$$

Загальний приріст грошових надходжень за умови сталої кількості працівників 126 осіб складе:

$$126 * 539,48 = 67974,98 \text{ тис. грн.}$$

Отже, можемо сказати що інвестиційні витрати на навчання персоналу є виправданими та окуплять себе за перший рік впровадження.

Наступним напрямом покращення ефективності використання інвестиційного потенціалу ТОВ «Тімак Агро Україна» є відкриття регіонального центру органічної продукції в Черкаській області. Враховуючи те, що підхід до організації регіональних центрів незалежно від регіону в компанії однаковий: (комплектація основними засобами, вартість тренінгів, створення однакових умов праці) можна спрогнозувати основні витрати на створення та забезпечення поточної діяльності нового центру. Результати наведені у таблиці 3.4.

За розрахунками для створення регіонального центру м. Умань потребує 10520 тис. грн інвестиційних витрат, основна частина з яких буде спрямована на

закупівлю транспортних засобів - 5526 тис. грн. В перший рік впровадження проєкту інвестиційні витрати компанії на формування регіонального центру складуть 8225 тис. грн. Поточні витрати діяльності зростатимуть пропорційне збільшенню виробничих можливостей та з урахуванням щорічних темпів інфляції в межах 5%.

Таблиця 3.4 - Інвестиційні та поточні витрати на створення регіонального центру органічної продукції у Черкаській області (тис. грн)

Статті витрат	2025р	2026р.	2027р	Разом
Інвестиційні витрати				
Основні засоби:	6191	1843		8034
- транспортні засоби	4075	1451		5526
- обладнання	1443	337		1780
- меблі	88	0		88
- техніка	585	55		640
Маркетингові заходи	1582	0		1582
Тренінги для персоналу	452	452		904
Разом	8225	2295	-	10520
Поточні витрати забезпечення діяльності				0
Оренда приміщень	840	840	840	2520
Заробітна плата та відрахування	6961	7217	7577	21755
Матеріали	992	1042	1098	3132
Амортизація	1750	1736	1736	5222
Інші витрати	1200	1210	1351	3761
Разом	11743	12045	12602	36390
Всього витрат	19968	14340	12602	46910

Джерело: власні розробки автора

На основі прогнозних даних про обсяги реалізації продукції та надання консалтингових послуг новим регіональним центром розраховано очікуваний дохід, що забезпечить задовільні значення показників ефективності інвестиційного проєкту (табл. 35).

Таблиця 3.5 - Вихідні та розрахункові дані основних показників інвестиційного проєкту, тис. грн

Показники	2025 р.	2026 р.	2027 р.	Разом за 3 роки
Доходи від реалізації	18 469	20 281	22 274	61 024
Витрати діяльності	11743	12045	12602	36 390
Грошові потоки	6726	8236	9672	24 634
Інвестиційні витрати	8225	2295	-	10 520
Коефіцієнт дисконтування ($r=20\%$)	0,833	0,694	0,578	-
Дисконтовані грошові потоки (DCF)	5602,76	5715,78	5590,42	16 909,96
Дисконтовані інвестиції (DIC)	6851,43	1592,73	-	8 444,16

Джерело: власні розробки автора

Прогноз грошових надходжень від реалізації продукції нового регіонального центру розраховано з урахуванням структури асортименту продукції компанії - 33,5% грошових надходжень в середньому за 2021-2023рр. було отримано від реалізації органічних агрохімічних засобів, а також потенційної кількості споживачів органічної продукції та середньої вартості агрохімічних засобів.

На кінець 2024 року компанія мала 11 регіональних центрів, прогнозний попит на продукції нового спеціалізованого центру саме на органічній продукції в перший рік його функціонування очікується на рівні 75% від попиту, що склались в регіональних центрах Київської та Вінницької областей, як найбільш наближених до Черкаської області. В наступні два роки реалізації проєкту очікується щорічне зростання надходження виручки від реалізації продукції в межах 10%.

Ставка дисконтування прийнято на рівні 20%, з урахуванням облікової ставки НБУ на рівні 13,5% та відсоткових ставок по кредитах комерційних банків на загальних умовах. Кредит на придбання транспортних засобів планується отримати в банку - партнеру CREDIT AGRICOL

Використовуючи методику дисконтованих потоків розраховано ефективність запропонованого проєкту відкриття регіонального центру в Черкаській області.

Чиста приведена вартість (NPV) = $(5602,76 + 5715,78 + 5590,42) - (6851,43 + 1592,73) = 16908,96 - 8444,16 = 8464,80$ тис. грн.

Отже, теперішня вартість прибутку від діяльності регіонального центру становитиме 8464,80 тис. грн, оскільки $NPV > 0$, то проєкт є доцільним до впровадження.

Далі розраховано показник індексу доходності інвестицій, що являє собою відношення суми чистих грошових потоків до розміру вкладених інвестицій.

$$PI = 16908,96 / 8444,16 = 2$$

$PI > 1$ – що означає, що інвестиційний проект рентабельний і його можна прийняти до розгляду.

$$ARR = (6726 + 8236 + 9672) / 3 / (8225 + 2295) = 8211,33 / 10520 = 0,78$$

Можна зробити висновок, що за кожен рік реалізації проекту, прибуток з 1 вкладеної гривні буде становити 0,78 грн.

Термін окупності проекту складе:

$$PP \text{ (Pay-Back Period)} = 10520 / 8211,33 = 1,28 \text{ року} = 15 \text{ місяців}$$

Таким чином вкладені інвестиції у відкриття регіонального центру окупляться за 15 місяців.

Всі розраховані показники свідчать про доцільність впровадження інвестиційного проекту відкриття регіонального центру в Черкаській області: чиста теперішня вартість проекту має додатне значення, індекс дохідності має значення більше, за одиницю, тобто підтверджує ефективність проекту та можливість отримання грошових надходжень від реалізації проекту, термін окупності вказує на повернення інвестицій на другому році реалізації, коефіцієнт рентабельності інвестицій розрахований на рівні 0,78, тобто 1 гривня інвестиційних витрат принесе 78 копійок прибутку у результаті впровадження інвестиційного проекту.

Отже, проект є ефективним та забезпечить ТОВ «Тімак Агро Україна» розширення ринків збуту та отримання додаткового прибутку, тобто інвестиція є виправданою.

Відкриття нового регіонального центру в м. Умань, крім економічного ефекту створює позитивний соціальний та екологічний ефект. ТОВ «Тімак Агро Україна» приділяє значну увагу соціальним чинникам при плануванні інвестицій. Створення робочих місць є пріоритетом. Відкриття центру передбачає створення нових робочих місць, заплановано залучення 10 працівників, з них агрономи-консультанти, менеджери з продажу, логісти та керівник відділення. Наявність в м. Умань спеціалізованого вищого навчального закладу аграрного спрямування буде сприяти закриттю вакантних посад.

Враховуючи спрямованість регіонального центру на реалізацію органічних продуктів (добрив, біостимуляторів, засобів захисту рослин, добрив на основі водоростей) компанія буде сприяти подальшому розвитку органічного виробництва в регіоні.

Підсумовуючі наведені пропозиції щодо підвищення ефективності використання інвестиційного потенціалу отримані результати наведено в таблиці 3.6.

Таблиця 3.6 - Заходи щодо підвищення ефективності використання інвестиційного потенціалу ТОВ «Тімак Агро Україна»

Заходи	Обсяги інвестування, тис. грн	Термін впровадження	Термін окупності	Очікуваний ефект	
				Економічний Приріст грошових надходжень, тис грн	Соціальний
Підвищення стандартів обслуговування в дистрибутивних центрах	23,0	1 рік	1 рік	30585,0	Підвищення пізнаваності бренду
Програма навчання та розвитку персоналу	32,0	1 рік	1 рік	67974,98	Формуванню позитивного бренду роботодавця
Відкриття регіонального центру органічної продукції	10520,0	2 роки	1,28 року	8464,80	Створення додаткових робочих місць

Джерело: власні розробки автора

Таким чином, можна зробити висновок про доцільність запропонованих заходів. Враховуючи те, що ТОВ «Тімак Агро Україна» в 2022 та 2023 р. було збитковим, то за рахунок власних коштів компанія може впровадити заходи щодо покращення роботи дистриб'юторів та інвестування в розвиток власної команди. З підвищенням рівня інвестиційної привабливості та ведення прибуткової діяльності доцільним буде розглянути проєкт відкриття нового регіонального центру органічної продукції.

ВИСНОВКИ

Інвестиційний потенціал підприємства можна ототожнити з його здатністю виступати об'єктом інвестування, забезпечуючи належну величину економічної ефективності інвестицій, які будуть вкладені у нього, за припустимого рівня ризикованості такого вкладення.

Сучасні дослідження інвестиційного потенціалу розкривають такі його складові, як ресурсний, управлінський потенціали, а також потенціал привабливості об'єктів інвестицій для інвесторів.

Значний вплив на здійснення підприємством інвестиційної діяльності мають чинники формування інвестиційного потенціалу підприємства, що призводять до збільшення капіталізації компанії в результаті інвестування, впливають на фінансовий стан підприємства і реалізацію інвестиційного потенціалу.

Складність оцінювання величини інвестиційного потенціалу підприємств пов'язана із впливом різноманітних чинників внутрішнього та зовнішнього середовища, що характеризують організаційно-технічний рівень виробництва, фінансовий стан підприємства; особливості галузі, в якій функціонує підприємство та особливості продукції підприємства; описують перспективи розвитку підприємства.

Методичні підходи до оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств можна умовно поділити на три групи, а саме: оцінювання на засадах обчислення показників використання певних економічних ресурсів підприємств та визначення узагальнюючого індикатора; оцінювання на засадах зіставлення показників оцінюваного підприємства з конкурентами в галузі; оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств на засадах розрахунку оптимальних обсягів інвестицій, що доцільно на даний момент часу вкласти в розвиток оцінюваного підприємства.

Розробка інвестиційної стратегії підприємства залежить від особливостей економічної та інвестиційної діяльності суб'єкта господарювання, а також її сумісності із його загальною корпоративною стратегією.

ТОВ «Тімак Агро Україна» входить до французької групи «Roullier», на ринку агрохімічних засобів України функціонує з 2013 році. Основним видом діяльності є реалізація агровиробникам мінеральних та органічних добрив, засобів стимулювання росту та захисту рослин, надання технічного супроводу та консультативних послуг з агрономії.

За досліджуваний період спостерігається значне погіршення фінансових показників компанії. Грошова виручка від реалізації продукції та послуг в 2023 році зменшилась порівняно із 2021 р. на 30,9%, а валовий прибуток - на 73,2%. Аналіз показників ліквідності та платоспроможності ТОВ «Тімак Агро Україна» свідчить про значне погіршення його фінансового стану.

Останні два роки простежується загрозлива ситуація внаслідок збиткової операційної діяльності - нестача власного капіталу, його розміри не покривають збитки компанії від операційної діяльності. За аналізований період також зросли поточні зобов'язання та забезпечення, сума яких у 2023 році зросла порівняно із 2021р. - на 68%, а порівняно із 2022р. - на 13,9%. Починаючи з 2022 року діяльність компанії була збитковою.

Для покращення стратегічної перспективи розвитку важливим є нормалізація ліквідності та платоспроможності, рентабельності та фінансової стійкості.

На основі проведеного аналізу було запропоновані наступні заходи щодо покращення ефективності використання інвестиційного потенціалу ТОВ «Тімак Агро Україна»:

- розширення присутності на ринку шляхом ефективної взаємодії між суб'єктами збутової діяльності торговельної мережі партнерами-дистриб'юторами;
- активне застосування інструментів ризик-менеджменту підприємства, оптимізація дебіторської заборгованості за рахунок активного залучення до

грантового проєкту USAID «Інвестиції для стійкості бізнесу» з партнерськими банками;

- покращення показників ефективності використання інвестиційного потенціалу, а саме кадрового потенціалу, за рахунок інвестування в програму навчання персоналу.

- вдосконалення стратегії розвитку підприємства з урахуванням реалізації нового інвестиційного проєкту (відкриття нового регіонального центру органічної продукції).

Впровадження в діяльність ТОВ «Тімак Агро Україна» запропонованих заходів буде сприяти більш ефективному використанню його інвестиційного потенціалу та зміцненню ринкових позицій підприємства.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Аранчій Д. С. Інвестиційна привабливість підприємств: сутність, фактори впливу та оцінка існуючих методик аналізу. *Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю*. матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Полтава, 2017. С 144-147.
2. Бланк І. О. Фінансова стратегія підприємства. Київ, 2010. 720 с.
3. Бережна І. Ю. Теоретико-економічні підходи до обґрунтування змісту інвестиційного потенціалу. *Економіка та підприємство*. 2010. № 6. С. 253-258.
4. Віблій П., Блавт А. Інвестиційний потенціал України в умовах війни. *Галицький економічний вісник*. 2023. Т. 82(3). С. 80–89.
5. Вовчак О. Д. Інвестування: навч. посібник. Львів : Новий Світ - 2000, 2006. 544 с.
6. Гайдучий А. П. Оцінка інвестиційної привабливості економіки. *Економіка та інноваційний розвиток національного господарства*. 2013. С. 119–128.
7. Гречко А. В. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємств в Україні в воєнний та поствоєнний період. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2022. № 2. С. 5–8
8. Гриньова В. М., Коюда О. П., Лепейко Т. І. Інвестування : навч. посібник. - К.: Знання, 2008. 358 с.
9. Гуторов О. І. Інвестиційна стратегія підприємства: принципи, методи та етапи розробки. *Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія „Економічні науки”*. 2021. Т. 2. - с. 212-226
10. Гуторов О. І., Крамаренко К. М. Інвестиційний менеджмент: навч. посіб. Харків: ХНАУ, 2021. 270 с.

11. Должанський І. З. Управління потенціалом підприємства : навч. посібн. К., 2006. 362 с.
12. Ємельянов О. Ю., Цейтлін І., Зіланов Ю. Чинники формування та показники оцінювання інвестиційного потенціалу підприємств. *Адаптивне управління: теорія і практика*. Серія Економіка, 2024. 19(38).
13. Ємельянов О. Ю., Петрушка Т. О., Симак А. В. Інвестиційний потенціал підприємств: сутність, чинники формування та методи оцінювання. *Інфраструктура ринку*. 2021. Вип. 60. С. 87–91.
14. Єпіфанова І. Ю., Бардадин О. А. Сутність інвестиційного потенціалу підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*, 2017. № 14. С. 39-42
15. Єпіфанова І. Ю., Гладка Д. О. Інноваційний потенціал підприємства: сутність, складові та фактори впливу. *Економіка і суспільство*. 2018. № 14. С. 354-360
16. Заїка С. О. Інвестиційний потенціал підприємства та варіанти його формування. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. № 13. С. 83-86
17. Зудова І. Ю., Щиголєва А. В. Особливості формування чинників інвестиційного потенціалу підприємства. *Економіка і суспільство*. 2018. С.19-21
18. Китайчук Т. Інвестиційна привабливість: теоретичний аналіз та впливові фактори. *Економіка та суспільство*. 2023. С. 54-56
19. Козаченко Г. В. Управління інвестиціями на підприємстві : монографія. Київ: Лібра, 2014. 368 с.
20. Коритько Т. Ю., Крук О. М. Оцінка інвестиційного потенціалу підприємства. *Вісник Донбаської державної машинобудівної академії*. № 2 (35), 2015. С. 93 -96
21. Кульбовський С. А. Інвестиційні стратегії українських підприємств у міжнародному бізнесі. *Економіка, управління та адміністрування*. 2023. № 3. С. 10-15

22. Латишева О. В. Ресурсний потенціал підприємства: сутність, складові та особливості управління елементами забезпечення сталого розвитку. *Економічний вісник*. 2018. № 3(53). С. 126–130.
23. Макух Т. О. Інвестиційний потенціал як фактор підвищення ефективності використання фінансових ресурсів. *Фінанси України*. 2009. № 9. С. 67-77.
24. Машлій Г., Грицишин В., Мосій О. Теоретичні засади формування інвестиційного потенціалу підприємств та напрями його розвитку. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2021. Вип. 2 (25). С. 421–432.
25. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємства та організації. Наказ Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій № 22 від 23.02.1998.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98#Text>
26. Мойсеєнко І. П. Інвестування. К. : Знання, 2006. 490 с.
27. Мягких І. М. Аналіз і оцінка використання ресурсного потенціалу в системі споживчої кооперації. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 1. С. 136-142.
28. Рудь Н. Т., Гура О. С. Комплексний аналіз складових елементів інноваційного потенціалу підприємства та його оцінка. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. № 6. С. 510–517.
29. Сабліна Н. В. Методичний підхід до управління інвестиційним потенціалом підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Економічні науки*. 2015. № 15. С. 102-105.
30. Сергієнко В. І. Теоретико-методичні підходи до формування інвестиційної стратегії розвитку аграрної сфери. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 60 (1). С. 41-45
31. Сидоров І. П. Інвестиційна стратегія розвитку сільськогосподарських підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. (24). С. 108-112
32. Сіпайло Л. Г. Інвестиційний потенціал підприємств України в кризових умовах. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 8. С. 29-33

33. Славунік А. О. Закордонний вектор розвитку вітчизняного бізнесу як альтернатива в умовах воєнного стану. *Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених та студентів*. Львів : Львівський торговельно-економічний університет. 2023. С. 41-43
34. Федонін О. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посібн. К. : КНЕУ, 2004. 316 с.
35. Черняєва А. О., Суховєєв О. В. Потенціал інвестиційної діяльності підприємств: сутність, характеристика та види. *Економічна теорія та право*. 2024. № 3. С. 22- 38.
36. Шкарлет С. М., Лойко Д. М. Поняття інноваційного потенціалу в контексті різних методологічних підходів. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2020. № 1 (67). С. 53–59.
37. Щербатюк О. М. Дефініція «Інвестиційний потенціал підприємства»: сутність та відмінності. *Ефективна економіка*. 2011. № 11. С. 5-8
38. Юхновський І. В. Сутність та структура інвестиційного потенціалу економіки: основні підходи та напрями формування. *Український соціум*. 2010. № 2 (33). С. 159-171
39. Ястремська О. М. Стратегічне управління інвестиційною діяльністю підприємства: навчальний посібник. Харків: Вид. ХНЕУ, 2006. 192 с
40. Dobroskok I. B. The Strategy of Attracting Foreign Direct Investment in Ukrainian Enterprises. *Business inform journal*. 2023. URL: https://business-inform.net/export_pdf/business-inform-2023- 5_0-pages-67_72.pdf
41. Офіційний портал Черкаської обласної державної адміністрації : веб-сайт. URL: <https://ck-oda.gov.ua/ahropromyslovyj-kompleks/> (дата звернення: 21.12.2024)
42. Головна інформаційна сторінка ТОВ «Тімак Агро Україна» : веб-сайт. URL: <https://ua.timacagro.com/> (дата звернення: 21.12.2024)
43. Аналітична онлайн-система : веб-сайт. URL: [YouControl \[Електронний ресурс\]](https://youcontrol.com.ua/). – 2024. – Режим доступу до ресурсу: <https://youcontrol.com.ua/> (дата звернення: 21.12.2024)

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Таблиця А1 - Фінансова звітність за 2022 рік

Період	2022 рік, 12 міс
Бухгалтер	<u>Драган Каталін-Адріан</u>
Кількість працівників	141/ 133 в 2021р.

Таблиця А2 - Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього періоду, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
Актив			
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	4.00	17.00
первісна вартість	1001	11.00	46.00
накопичена амортизація	1002	7.00	29.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	4 522.00	4 197.00
Основні засоби	1010	37 329.00	31 833.00
первісна вартість	1011	59 796.00	63 759.00
знос	1012	22 467.00	31 926.00
Інвестиційна нерухомість	1015	0.00	
первісна вартість	1016	0.00	
знос	1017	0.00	
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	
первісна вартість	1021	0.00	
накопичена амортизація	1022	0.00	
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0.00	
інші фінансові інвестиції	1035	0.00	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0.00	
Відстрочені податкові активи	1045	1 872.00	8 007.00
Гудвіл	1050	0.00	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0.00	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0.00	
Інші необоротні активи	1090	0.00	
Усього за розділом I	1095	43 727.00	44 054.00
II. Оборотні активи Запаси	1100	21 690.00	71 314.00
Виробничі запаси	1101	1 413.00	2 824.00
Незавершене виробництво	1102	0.00	
Готова продукція	1103	0.00	
Товари	1104	19 678.00	67 714.00
Поточні біологічні активи	1110	0.00	
Депозити перестрахування	1115	0.00	

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
Векселі одержані	1120	961.00	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	74 788.00	5 012.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	3 185.00	3 801.00
з бюджетом	1135	3 927.00	8 134.00
у тому числі з податку на прибуток	1136	30.00	216.00
з нарахованих доходів	1140	0.00	
із внутрішніх розрахунків	1145	155.00	116 522.00
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 225.00	2 436.00
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	
Гроші та їх еквіваленти	1165	74 543.00	7 907.00
Готівка	1166	0.00	
Рахунки в банках	1167	74 543.00	7 907.00
Витрати майбутніх періодів	1170	2 078.00	629.00
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0.00	
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0.00	
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0.00	
резервах незароблених премій	1183	0.00	
інших страхових резервах	1184	0.00	
Інші оборотні активи	1190	21 634.00	4 407.00
Усього за розділом II	1195	204 186.00	220 162.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	
Баланс	1300	247 913.00	264 216.00
Пасив			
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1.00	1.00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0.00	
Капітал у дооцінках	1405	0.00	
Додатковий капітал	1410	0.00	
Емісійний дохід	1411	0.00	
Накопичені курсові різниці	1412	0.00	
Резервний капітал	1415	0.00	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	44 607.00	-35 842.00
Неоплачений капітал	1425	0.00	
Вилучений капітал	1430	0.00	
Інші резерви	1435	0.00	
Усього за розділом I	1495	44 608.00	-35 841.00
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0.00	
Пенсійні зобов'язання	1505	0.00	
Довгострокові кредити банків	1510	0.00	
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0.00	
Довгострокові забезпечення	1520	0.00	
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0.00	
Цільове фінансування	1525	0.00	
Благодійна допомога	1526	0.00	

Страхові резерви	1530	0.00	
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0.00	
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0.00	
резерв незароблених премій	1533	0.00	
інші страхові резерви	1534	0.00	
Інвестиційні контракти	1535	0.00	
Призовий фонд	1540	0.00	
Резерв на виплату джек-поту	1545	0.00	
Усього за розділом II	1595	0.00	0.00
III. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	0.00	178 300.00
Векселі видані	1605	0.00	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0.00	
товари, роботи, послуги	1615	5 711.00	3 699.00
розрахунками з бюджетом	1620	26 907.00	12.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	7 261.00	
розрахунками зі страхування	1625	0.00	
розрахунками з оплати праці	1630	0.00	23.00
за одержаними авансами	1635	120 739.00	12 504.00
за розрахунками з учасниками	1640	0.00	
із внутрішніх розрахунків	1645	9 652.00	76 256.00
за страховою діяльністю	1650	0.00	
Поточні забезпечення	1660	39 246.00	27 697.00
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0.00	
Інші поточні зобов'язання	1690	1 050.00	1 566.00
Усього за розділом III	1695	203 305.00	300 057.00
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0.00	
Баланс	1900	247 913.00	264 216.00

Таблиця А3 - Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	679 933.00	984 049.00
Чисті зароблені страхові премії	2010		0.00
Премії підписані, валова сума	2011		0.00
Премії, передані у перестраховування	2012		0.00
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		0.00
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		0.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	465 428.00	623 295.00
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		0.00
Валовий: прибуток	2090	214 505.00	360 754.00
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		0.00

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		0.00
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		0.00
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		0.00
Інші операційні доходи	2120	43 772.00	22 199.00
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		0.00
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		0.00
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123		0.00
Адміністративні витрати	2130	59 060.00	50 713.00
Витрати на збут	2150	162 496.00	179 878.00
Інші операційні витрати	2180	75 685.00	14 565.00
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		0.00
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		0.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190		137 797.00
збиток	2195	38 964.00	
Дохід від участі в капіталі	2200		0.00
Інші фінансові доходи	2220	220.00	324.00
Інші доходи	2240		0.00
Дохід від благодійної допомоги	2241		0.00
Фінансові витрати	2250	37 097.00	17 786.00
Втрати від участі в капіталі	2255		0.00
Інші витрати	2270	10 742.00	0.00
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		0.00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290		120 335.00
збиток	2295	86 583.00	
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	6 134.00	-12 278.00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		0.00
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350		108 057.00
збиток	2355	80 449.00	
Сукупний дохід			
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		0.00
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		0.00
Накопичені курсові різниці	2410		0.00
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		0.00
Інший сукупний дохід	2445		0.00
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0.00	0.00
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		0.00
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0.00	0.00
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-80 449.00	108 057.00

Таблиця А4 - Фінансова звітність за 2023 рік

Період	2023 рік, 12 міс
Бухгалтер	Гащак Віталій Романович
Кількість працівників	126

Таблиця А5 - Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
Актив			
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	17.00	22.00
первісна вартість	1001	46.00	66.00
накопичена амортизація	1002	29.00	44.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	4 197.00	3 926.00
Основні засоби	1010	31 833.00	38 854.00
первісна вартість	1011	63 759.00	73 571.00
знос	1012	31 926.00	34 717.00
Інвестиційна нерухомість	1015	0.00	
первісна вартість	1016	0.00	
знос	1017	0.00	
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	
первісна вартість	1021	0.00	
накопичена амортизація	1022	0.00	
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0.00	
інші фінансові інвестиції	1035	0.00	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0.00	
Відстрочені податкові активи	1045	8 007.00	1 855.00
Гудвіл	1050	0.00	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0.00	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0.00	
Інші необоротні активи	1090	0.00	
Усього за розділом I	1095	44 054.00	44 657.00
II. Оборотні активи Запаси	1100	71 314.00	37 898.00
Виробничі запаси	1101	2 824.00	2 231.00
Незавершене виробництво	1102	0.00	
Готова продукція	1103	0.00	
Товари	1104	67 714.00	34 858.00
Поточні біологічні активи	1110	0.00	
Депозити перестрахування	1115	0.00	
Векселі одержані	1120	0.00	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	5 012.00	178 193.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	3 889.00	6 184.00
з бюджетом	1135	8 134.00	2 274.00
у тому числі з податку на прибуток	1136	216.00	216.00
з нарахованих доходів	1140	0.00	

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього періоду, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
із внутрішніх розрахунків	1145	116 434.00	14 964.00
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2 436.00	3 092.00
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	
Гроші та їх еквіваленти	1165	7 907.00	3 425.00
Готівка	1166	0.00	
Рахунки в банках	1167	7 907.00	3 425.00
Витрати майбутніх періодів	1170	629.00	1 653.00
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0.00	
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0.00	
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0.00	
резервах незароблених премій	1183	0.00	
інших страхових резервах	1184	0.00	
Інші оборотні активи	1190	4 407.00	7 905.00
Усього за розділом II	1195	220 162.00	255 588.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	
Баланс	1300	264 216.00	300 245.00
Пасив			
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1.00	1.00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0.00	
Капітал у дооцінках	1405	0.00	
Додатковий капітал	1410	0.00	
Емісійний дохід	1411	0.00	
Накопичені курсові різниці	1412	0.00	
Резервний капітал	1415	0.00	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-35 842.00	-41 379.00
Неоплачений капітал	1425	0.00	
Вилучений капітал	1430	0.00	
Інші резерви	1435	0.00	
Усього за розділом I	1495	-35 841.00	-41 378.00
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0.00	
Пенсійні зобов'язання	1505	0.00	
Довгострокові кредити банків	1510	0.00	
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0.00	
Довгострокові забезпечення	1520	0.00	
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0.00	
Цільове фінансування	1525	0.00	
Благодійна допомога	1526	0.00	
Страхові резерви	1530	0.00	
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0.00	
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0.00	
резерв незароблених премій	1533	0.00	
інші страхові резерви	1534	0.00	
Інвестиційні контракти	1535	0.00	

Призовий фонд	1540	0.00	
Резерв на виплату джек-поту	1545	0.00	
Усього за розділом II	1595	0.00	0.00
III. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	179 585.00	185 700.00
Векселі видані	1605	0.00	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0.00	
товари, роботи, послуги	1615	3 699.00	14 612.00
розрахунками з бюджетом	1620	12.00	10 974.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	0.00	
розрахунками зі страхування	1625	0.00	
розрахунками з оплати праці	1630	23.00	
за одержаними авансами	1635	12 504.00	6 157.00
за розрахунками з учасниками	1640	0.00	
із внутрішніх розрахунків	1645	76 256.00	98 735.00
за страховою діяльністю	1650	0.00	
Поточні забезпечення	1660	27 697.00	24 816.00
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0.00	
Інші поточні зобов'язання	1690	281.00	629.00
Усього за розділом III	1695	300 057.00	341 623.00
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0.00	
Баланс	1900	264 216.00	300 245.00

Таблиця А6 - Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	679 750.00	679 933.00
Чисті зароблені страхові премії	2010		0.00
Премії підписані, валова сума	2011		0.00
Премії, передані у перестраховування	2012		0.00
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		0.00
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		0.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	475 648.00	465 428.00
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		0.00
Валовий: прибуток	2090	204 102.00	214 505.00
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		0.00
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		0.00
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		0.00
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		0.00
Інші операційні доходи	2120	78 132.00	43 772.00
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		0.00
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської	2122		0.00

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
продукції			
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123		0.00
Адміністративні витрати	2130	58 325.00	59 060.00
Витрати на збут	2150	163 791.00	162 496.00
Інші операційні витрати	2180	23 257.00	75 685.00
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		0.00
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		0.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	36 861.00	
збиток	2195		38 964.00
Дохід від участі в капіталі	2200		0.00
Інші фінансові доходи	2220	84.00	220.00
Інші доходи	2240		0.00
Дохід від благодійної допомоги	2241		0.00
Фінансові витрати	2250	36 330.00	37 097.00
Втрати від участі в капіталі	2255		0.00
Інші витрати	2270		10 742.00
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		0.00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	615.00	
збиток	2295		86 583.00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-6 152.00	6 134.00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		0.00
збиток	2355	5 537.00	80 449.00
Сукупний дохід			
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		0.00
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		0.00
Накопичені курсові різниці	2410		0.00
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		0.00
Інший сукупний дохід	2445		0.00
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0.00	0.00
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		0.00
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0.00	0.00
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-5 537.00	-80 449.00

Звіт подібності

метадані

Заголовок

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Автор

Науковий керівник / Експерт

Мартинюк В.В.**Галина ЯМНЕНКО**

підрозділ

кафедра бізнес-економіки та підприємництва

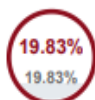
Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		3
Інтервали		0
Мікропробіли		25
Білі знаки		24
Парафрази (SmartMarks)		188

Обсяг знайдених подібностей

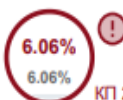
Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

КП 1

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

КП 2

15700

Кількість слів

КЦ

127638

Кількість символів

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://ua.timacagro.com/news-ua/finansuvannya-agropidpryemstv-investytsiyi-dlya-stijkosti-biznesu/	135 0.86 %
2	http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1291/1/%D0%9C%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%AF.%20%D0%9E.%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96%20%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%BD%D1%86%D0%B8%D0%BF%D0%B8%20%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BD%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%96%D0%BD%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%BF%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%83%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%94%D0%BC%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0.pdf	96 0.61 %

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В АГРОБІЗНЕСІ

В усьому світі відбувається активна інтеграція цифрових технологій в сільське господарство для підвищення продуктивності та покращення засобів до існування фермерів. Мета полягає в прагненні вирішити проблеми, пов'язані зі зміною клімату, продовольчою безпекою, споживанням енергії, нестачею робочої сили та проблемами навколишнього середовища, включаючи використання добрив і пестицидів, а також ефективність використання ресурсів та енергії. Для бізнесу ключовим питанням є можливі шляхи підвищення рентабельності та ефективності виробництва з метою оптимізації виробничих процесів. Розвиток цифрового сільського господарства різниться в різних країнах, але низький рівень впровадження є поширеною проблемою, яка особливо виражена в країнах, що розвиваються.

Ситуація в сільськогосподарському секторі України є доволі складною, найбільшими проблемами є порушення ланцюгів постачання, зростання цін на виробничі ресурси, дефіцит робочої сили, геополітична невизначеність разом із загальними викликами зміни клімату. Поточні умови сприяють переходу аграріїв на продукти цифрових технологій, які вирішують їхні основні проблеми. Економічний тиск спонукає бути більш відкритими до інновацій як потенційних інструментів для оптимізації прибутку та мінімізації фінансового ризику. Таким чином, фермери більш мотивовані використовувати технології для управління непередбачуваністю ринку.

Інвестиційний потенціал цифрових технологій величезний і продовжує стрімко зростати. Із зростаючою цифровізацією різних галузей промисловості та впровадженням інноваційних технологій є багато можливостей отримати вигоду від цієї цифрової революції. Компанії, які ефективно використовують цифрові технології, можуть покращити свою ефективність, взаємодію з клієнтами та стимулювати розвиток бізнесу. Таким чином, інвестиції в цифрові технологічні компанії можуть бути вигідною можливістю для інвесторів, які прагнуть диверсифікувати свої портфелі та використовувати потенціал цифрової економіки.

Дослідження різноманітних аспектів інвестиційної діяльності та потенціалу підприємства проводяться багатьма вченими, серед яких: Бланк І. О., Гаврилюк О. В., Гладка Л. І., Гончаров А. Б., Зачепило П. І., Карпінський Б. А., Крупка І. М., Марцин В. С., Прокопенко О. В., Харун О. А. Втім, ситуація війни в Україні зумовила необхідність розгляду даного питання з нових сторін.

Метою дослідження є виявлення та дослідження інвестиційного потенціалу цифрових технологій в агробізнесі в умовах війни.

Цифрові технології вже стали важливим фактором розвитку агробізнесу, і їхній інвестиційний потенціал продовжує зростати. Інвестори все більше звертають увагу на інноваційні рішення, які допомагають агрокомпаніям підвищувати продуктивність, знижувати витрати та скорочувати негативний вплив на екологію. До основних напрямків, які розкривають інвестиційний потенціал цифрових технологій у сільському господарстві відносяться:

1) Інтернет речей. Використання датчиків для моніторингу стану ґрунту, погодних умов та рівня вологості дозволяє фермерам отримувати точні дані в реальному часі, що оптимізує зрошення та використання добрив, сприяє зниженню витрат і підвищенню врожайності.

2) Аналітика даних за допомогою штучного інтелекту. ШІ дозволяють здійснювати аналіз агрономічних даних, прогнозувати врожайність і навіть оптимізувати процеси посіву та збору урожаю. Використання таких рішень сприяє зниженню ризиків, пов'язаних із неврожайними сезонами, та покращенню ефективності управління [2].

3) Дрони та супутникові технології. Дрони використовуються для моніторингу стану полів, виявлення захворювань рослин, внесення добрив і пестицидів. Супутникові знімки та дані допомагають у відстеженні стану великих сільськогосподарських ділянок, що значно підвищує точність рішень.

4) Робототехніка. Роботизовані системи для збирання врожаю, посіву та догляду за рослинами допомагають знизити залежність від ручної праці. Автономні трактори та комбайни, які можуть працювати цілодобово, значно збільшують ефективність господарств. Оптимізуючи процеси, зникне потреба у великій кількості персоналу: розробка та інвестування в автоматизацію процесів може допомогти мінімізувати час роботи з інструментами хеджування, щодо оптимізації прибутку та контролю ризиків. Наприклад, такі технології можуть дозволити зменшення кількості персоналу для управління елеватором.

Інвестиції в агротехнології обіцяють високу віддачу через швидке зростання попиту на агропродукцію і необхідність ефективного використання ресурсів. Крім того, багато міжнародних організацій надають підтримку таким проектам через їхню екологічну спрямованість та потенціал до збільшення продуктивності. Зростаючий інтерес до цифрових інновацій в агробізнесі робить їх перспективною сферою для інвестицій у найближчі роки.

Потужні інструменти цифрових технологій допомагають приймати рішення на основі даних у режимі реального часу, зменшуючи ризики та оптимізуючи втрати, спричинені традиційним інтуїтивним прийняттям рішень. Поряд з усіма згаданими перевагами цифрових технологій сільського господарства, однією з ключових відмінностей між інвестиціями в інструмент цифрового бізнесу та традиційною формою інвестування в агробізнес, такою як механізація та зрошення, є термін окупності. Хоча більшість аграріїв обирає традиційні форми збільшення та покращення якості врожаю, термін окупності такого виду інвестицій значно довший, зокрема, шість років для інвестицій у нову та кращу механізацію. З іншого боку, термін окупності інвестицій у програмне забезпечення для управління становить максимум два роки. Це означає, що перші прямі результати на всіх робочих рівнях можна побачити вже після двох, але в більшій кількості випадків, одного сезону збору врожаю [1].

Отже, в агробізнесі зазвичай неможливо контролювати багато проблем, наприклад, нестабільність ринку та кліматичні події. Тому, щоб максимізувати прибуток, слід зосередитися на сферах, на які можна вплинути: досягнення високої врожайності та якості, забезпеченні економії коштів за рахунок ефективного використання ресурсів і організації роботи. Використовуючи цифрові технології для прийняття кращих агрономічних рішень у цих ключових сферах, можуть значно підвищити прибутковість, навіть якщо неможливо контролювати продажну ціну врожаю.

Висока ефективність використання інвестицій у цифрові технології в агробізнесі досягається за рахунок комплексного підходу до впровадження інновацій, аналізу показників рентабельності та правильного управління змінами. Поєднання цифрових технологій з традиційними агрометодами дозволить аграріям не тільки покращити фінансові результати, а й зробити виробництво більш екологічно стійким та стабільним.

Література

1. Віблій П. І. Інвестиційний потенціал України в умовах війни. *Галицький економічний вісник*. 2023. Вип. 82. С. 83 - 85.
2. Череп О. Г., Нагаєць С. В., Веремєєнко О. О., Семібратова Є. С. Впровадження сучасних цифрових технологій в аграрному секторі. *Актуальні проблеми економіки*. 2024. №1. С.135 -138.

ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Кафедра бізнес-економіки та підприємництва
Інститут інноваційного підприємництва Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана
Громадська організація «Науково-дослідний інститут економічного розвитку»

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА
З 1996 РОКУ

Факультет економіки
та управління

Кафедра бізнес-
економіки та
підприємництва

СЕРТИФІКАТ УЧАСНИКА
III Всеукраїнської наукової інтернет-конференції
студентів, аспірантів і молодих вчених
«НАУКОВІ БАРВИ»

Мартинюк Вероніка Віталіївна

8 листопада 2024 року

Голова оргкомітету
Інна Рєпіна

